

Мен асли қурувчиман. Яқинда иш юзасидан бошқа вилоятга бормоқчиман. Лекин қанча вақтга боришим мумкинлигини билмайман. Шунинг учун бошқа вилоятга борадиган бўлсам, яшаш жойимдан рўйхатдан чиқишим керакми ёки йўқми?

4 бет

У шаҳарма-шаҳар кезиб, яшириниб юрган эди. Эртами кечми, қилмиши учун жавоб бериши муқаррарлигини биларди. Ушланаётганида бирон-бир қаршилиқ кўрсатмади. Дастлабки тергов аввалидаёқ айбига иқрор бўлди.

8 бет

Mustaqillik huquq demakdir

НУҚУС

O'ZBEKISTON
RESPUBLIKASI BOSH
PROKURATURASINING
NASHRI

1997-yil 27-avgustdan chiqa boshlagan

www.huquq-gazeta.uz

2011-yil 26-may, №21 (750)

Доимий эътибордаги вазифа

БМТ экспертларининг баҳолашича, 2010 йилда Ўзбекистонда реал яили ички маҳсулотнинг ўсиш суръатлари 8 фоизни ташкил этган. Бу минтақала максимал кўрсаткич ҳисобланади. Таҳмиларга кўра, Ўзбекистоннинг иқтисодий ўсиш суръатлари 2011-2012 йилларда МДҲда энг юқорилардан бири ҳисобланиб, жорий йилда 7, 2012 йилда 8 фоизга етади. Бундай ютуқларда, шубҳасиз, мамлакат қишлоқ хўжалигининг салмоқини ўлуши бор.

Прокуратура органлари томонидан Президентимизнинг 2004 йил 11 мартдаги "Қишлоқ хўжалигида ислохотларни амалга оширишга қаратилган қонунлар ижросини таъминлашга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги Фармони ижроси юзасидан доимий назорат ишлари амалга оширилмоқда.

Бу йўналишдаги прокурор назоратини ташкил этишда асосий эътибор пахта ва ғалла экиладиган майдонлар мониторингини ўтказиб бориш, ер ажратишдаги суиистеъмолчиликларнинг олдини олиш, гидротехника, мелиорация иншоотлари ҳамда қишлоқ хўжалиги техникасини ишлатишда хўжасизлик, минерал ўғитлар ва ёнилғимойлаш маҳсулотларини талон-торож қилиш ҳолатларининг олдини олиш, фермер хўжаликларининг ҳуқуқларини химоя қилиш масалаларига қаратилиши.

2011 йилнинг 4 ойда қишлоқ хўжалиги соҳасидаги қонунлар ижроси юзасидан ўтказилган 939 та текшириш ва мониторинглар натижасига кўра 31 минг 945 та прокурор назорати ҳужжатлари қўлланилди.

Қонунга зид ҳужжатларни бекор қилиш бўйича 1 минг 176 та протест келтирилиб, қонунбузилиши ҳолатларини бартараф этиш ҳақида 1 минг 987 та тақдимномалар киритилди. Прокурорларнинг тақдимнома ва қарорлари асосида 8 минг 800 нафар шахс интизомий, маъмурий ва моддий жавобгарликка тортилди, 400 млн. сўмдан орტიқ зарар айбдорлардан ихтиёрий ундирилди, судларга 11,5 млрд. сўмлик зарарни ундириш бўйича 3 минг 537 та ариза киритилди. 18 минг 638 нафар мансабдор шахс қонунбузилишига йўл қўймаслик ҳақида расман оғохланрилиб, жиддий қонунбузилишлар юзасидан 257 та жиноят иши қўзғатилди. Ҳуқуқлари бузилган 4 минг 293 нафар шахснинг ҳуқуқлари тикланди.

Шунингдек, прокуратура органлари томонидан ерлардан оқилна фойдаланиш, ер ажратишда суиистеъмолчиликларга ва таниш-билишчиликка йўл қўймаслик борасида назорат ишлари мунтазам олиб боришмоқда. Республика бўйича 904,2 гектардан орტიқ экин майдонларидан ноқонуний ва мақсадсиз фойдаланиб келинганлиги аниқ-

ланиб, қўрилган чоралар натижасида бу ерларнинг 469,3 гектарга яқини захира ер фондига қайтарилиши таъминланган.

Масалан, Нукус туман ҳокимлиги мансабдор шахслари томонидан 5,9 гектар сувли экин майдони 67 нафар фуқарога яқна тартибда уй-жой қуриш учун бериб юборилган. Поп туманидаги "Меҳмонали Шохруҳбек" фермер хўжалиги раҳбари Х.Эржаев эса 2011 йил ҳосили учун чигит экилиши лозим бўлган 12,5 гектар ер майдонини 25 нафар фуқарога 8,2 млн. сўмга сотиб юбориб, давлат манфаатларига кўп миқдорда зарар етказган. Мазкур ҳолатлар юзасидан қўзғатилган жиноят ишлари бўйича айбдор шахслар тергов олдига жавоб бермоқдалар.

Шунингдек, жорий йилнинг 1-чорагида мансабдор шахслар томонидан 217 та ҳолатда 3557 гектар ер майдони ноқонуний ажратилганлиги аниқланиб, 2925 гектарининг қайтарилиши таъминланган.

Масалан, Уйчи туман ер ресурслари ва давлат кадастри бўлими ер тузувчиси Б.Содиқов туман ҳокимлиги захира-сидига 1,92 гектар экин ерини 4 нафар фуқарога ажратиб бериш эвазига 7,5 млн. сўм пулни фирибгарлик йўли билан қўлга киритган.

211 нафар мансабдор шахс томонидан эса 4116 гектардан ортиқ ер майдонларининг қонунсиз ажратилиб, таниш-билишлар, яқинлар ва ҳатто ўзларига фермерликни расмиyllаштириб, уларнинг фаолиятига ҳомийлик қилиш, ерни пора эвазига сотиш каби мансаб суиистеъмолчиликларига йўл қўйилганлиги фош этилди.

Жумладан, Жарқўрғон туман ҳокимининг ўринбосари А.Хушназаров тумандаги "Якка чинор" фермер хўжалигига ижарага ажратилган 7,3 гектар сувли экин майдонини фуқароларга ажратиб бериш эвазига 76,5 млн. сўмини пора тариқасида олган. Ушбу ҳолатлар юзасидан жиноят ишлари қўзғатилиб, тергов ҳаракатлари олиб боришмоқда.

Ўтказилган текшириш ва мониторинглар натижасига кўра 1 минг 909 нафар мансабдор шахс оғохлантирилган, 919 нафар шахс интизомий, маъмурий ва моддий жавобгарликка тортилган, жиддий қонунбузилиши ҳолатлари юзасидан 22 та жиноят иши қўзғатилган.

Шунингдек, фермерлик ҳаракатини ривожлантириш, уларни қўллаб-қувватлаш, уларнинг ҳуқуқ ва қонуний манфаатларини химоялаш масалалари ҳам прокуратура назоратининг доимий эътиборида бўлиб келмоқда. Жумладан, 28 та фермер хўжалигига рўйхатдан ўтиш ва банкда ҳисоб-рақами очишда, 345,5 млн. сўм кредит, 188,6 млн. сўм иш ҳақи, 80,4 млн. сўм нақд пул олишда амалий ёрдам кўрсатилди. Уларга 52 млн. сўм кредитдор қарзини тўлашда ва 1,2 млрд. сўм дебитор қарзларни ундиришда, 845 гектар ер, 383 тонна минерал ўғит, 65 тонна нефть, 71 дона қишлоқ хўжалиги техникалари, 52 млн. сўмлик эътиёт қисм, 80 тонна чигит ва 130,3 тонна омухта ем маҳсулотларининг қонуний асосда ажрати-берилишида кўмаклашилди.

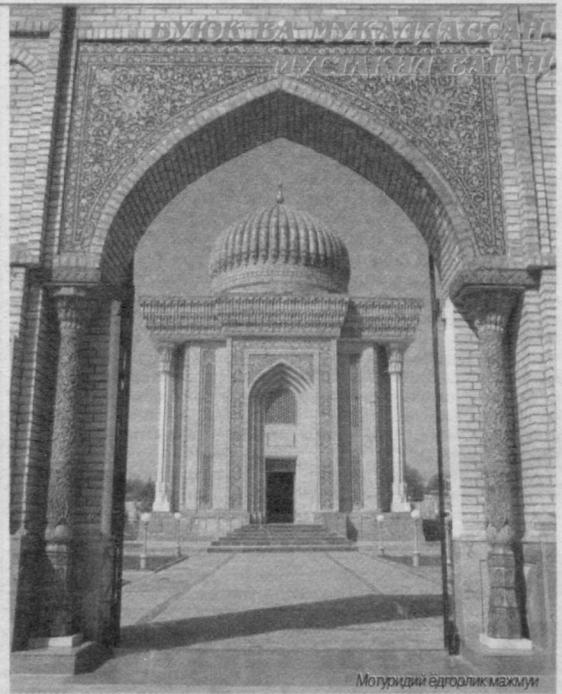
Прокуратура органлари томонидан Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2011 йил 15 февралдаги "2011 йилда пахта етиштиришининг прогноз ҳажмлари ва гўзани навлар бўйича жойлаштириш тўғрисида"ги 1477-сонли қарори ижроси юзасидан мунтазам равишда ўтказиб келинаётган мониторингларда бир қатор жиддий қонунбузилиши ҳолатлари аниқланди.

Масалан, Жалақудуқ туманидаги "Сўфиқишлоқ пахта тозалаш" акциядорлик жамияти раиси А.Назаров ва бошқалар уруғлик чигитни тозалашда давлат стандарти талабларини бузганликлари оқибатида 10,7 млн. сўмлик 5 тонна тола уруғлик чигитда қўлиб кетиб, давлат манфаати зарар етказилган. Мазкур ҳолат юзасидан қўзғатилган жиноят иши бўйича айбдорлар тергов олдига жавоб бермоқдалар.

Айрим туман ҳокимлари томонидан қорвачилик йўналишидаги фермер хўжаликлари ер майдонларида ҳам пахта етиштириш режалаштирилиб, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2008 йил 21 апрелдаги "Шахсий ёрдамчи, деҳқон ва фермер хўжаликларида қорва моллари қўпайтириши рағбатлантириши кучайтириш ҳамда қорвачилик маҳсулотларини ишлаб чиқаришни кенгайтириш борасидаги қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги 842-сонли қарори талаблари бузилган.

Хусусан, Богдод туман ҳокимининг 2011 йил 19 февралдаги 78-сонли қарори билан қорвачиликка ихтисослашган 21 та фермер хўжаликлари-нинг 60,1 гектар ер майдони-да пахта етиштириш режалаштирилган. Ушбу қонунбузилиши ҳолати туман прокурорининг тақдимномасига асосан бартараф этилди.

/Давоми 3-бетда/

Мотуридий ёдгорлик мажолли

Осойишталик йўлида

Ўткиржон ДЕҲҚОНОВ,
+Huquq+

XXI аср дунё халқларига трансмиллий жиноятларга қарши курашишда барча эътиёт чораларини қўришни тақозо этаётганига қарамай, содир бўлаётган турли қўришлардаги қўпуровчиликлар жаҳон ҳамжамиятини ташвишга солаётгани ҳеч кимга сир эмас. Бундай қўпуровчилик ҳаракатлари терроризм кучларининг аралашуви билан содир этилаётгани аён бўлса-да, бу кўнгилсизликларнинг олдини олишда дунё халқлари хали-ҳануз етарлича тажрибага эга эмаслиги маълум бўлмоқда. Бугун бу каби ҳавф-хатарга қарши биргаликда курашиш, ҳавфсизликни таъминлаш мақсадида етарлича тасирчан чораларни кучайтириш мақсада мувофиқ эканлигини шароитнинг ўзи кўрсатяпти. Шу нуқтаи назардан, бундай ҳолатларнинг олдини олиш мақсадида мамлакатимизда ҳам доимий чора-тадбирлар қўриб боришмоқда.

Тошкент вилоят прокуратураси ташаббуси билан Юқори Чирчиқ туман прокуратураси босинида жойлашган "Диний экстремизм, терроризм, наркотрафик қўришларга, шунингдек, давлатий конституциявий тузумига таъсир қилиш билан боғлиқ ўта оғир жиноятларга қарши кураш ва бу борадаги қонунлар ижросини ўрганиш услубий Маркази"да бўлиб ўтган семинар-машулотда ҳам юқоридаги ҳолатларга алоҳида эътибор қаратилди.

Семинарни Тошкент вилоят прокурорининг ўринбосари Музаффар Эгамбердиев очиб, халқимизни, айниқса, ёшларимизни диний ақидапарастлик ва экстремизм хатаридан химоя қилиш, миссионерлик, прозелитизм таъсиридан сарадан, мамлакатимизда ижтимоий-маънавий муҳитни янада соғломлаштириш, динимизни сохталаштиришга уринаётган турли мутаассиб кучлар ёвуз ҳаракатларининг олдини олишга қаратилган чора-тадбирларнинг ҳаётий аҳамияти ҳақида қисқача тўхталиб, иштирокчиларни очик мулоқотга кириштиришга чорлади.

Тадбирда Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Дин ишлари бўйича қўмитаси экспертиза бўлими, Тошкент вилоят педагогика институти, Тошкент вилоят педагог кадрларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти масъул ходимлари ва Ўзбекистон мусулмонлар идораси Зағнота тумани ходими ўз маърузалари билан қатнашдилар. Улар ҳаҳонда юз бераётган таҳдидлар, уларнинг келиб чиқш сабаблари, жиноят содир этган ва содир этишга мойил бўлган шахслар, диний адабиётшунослик экспертизасини ўтказиш зарурияти, шунингдек, ижтимоий химояга муҳтож оилалар, аёллар ва вояга етмаганлар билан суҳбатлаштиришни ўзига хос хусусиятлари, бунда психологнинг ўрни ҳақидаги фикрларини билдирдилар.

Семинар-машулотда Тошкент вилоят туман ва шаҳар прокурорлари ўринбосарлари, Олималик ихтисослаштирилган ва Тошкент махсус прокурорларининг ўринбосарлари, Ўзбекистон Республикаси МХХ, ИИБ ва ДБК вилоят бошқармаларининг масъул ходимлари иштирок этдилар.

Героинфурушлар

Ўтган йилнинг октябр ойи. Самарқанд вилоятининг Каттакўрғон туманида яшовчи Д.Аслановдан 2 грамм героинни 200 минг сўмга сотиб олган А.Югай шоганича уйига жўнади. Уйда "мол"ни 63 дона сигарет фальгасига қадоклагач, сотишга тайёрлаб қўйди-ю, пуллашга улгурмади. Хуқуқни муҳофаза қилувчи орган ходимлари томонидан ўтказилган тезкор тadbирда Зарафшон шаҳри 11-кичик туман 7-уйнинг ертўласига яшириб қўйилган гиёхандлик воситалари топилди. Маълум бўлишича, А.Югайдан олинган гиёхандлик моддасининг оғирлиги 1,776 грамм экан.

Орадан ўн кун ўтгач, "мол"нинг эгаси ҳам қўлга олинди. Д.Асланов 7 дона цelloфан қoғoз бўлакларига алоҳида-алоҳида қилиб қадокланган 4,99 грамм героинни ўзи яшаб келаётган уйнинг ҳовлисида тadbирга жалб этилган ва "Нурик" деб номланган тезкор вақилга 770 минг сўмга сотаётган вақда унинг фаолиятига чек қўйилди.

Шунингдек, Д.Аслановнинг меҳмонхонасидан яна 2 та тиббиёт шишачаларига солинган 45 дона ҳамда қoғoз бўлакларига қадокланган 9,89 грамм героин топилган.

Олиб борилган тергов ҳаракатлари давомида Д.Б.Асланов қайд қилиб ўтилган гиёхандлик воситаларини Самарқанд вилоят Каттакўрғон шаҳри ИИБ ХООб профилактика инспектори Б.Ниязовдан

Худойберди НОРҚОБИЛОВ,
Зарафшон шаҳар прокурори

харид қилиб олганлигини билдирган.

Шундан сўнг ўтказилган тadbирлар жараёнида аниқланишича, Б.Ниязов профилактика инспектори сифатида ўзига бириктирилган маъмурий ҳудудда яшовчи, гиёхандлик воситалари савдоси билан шугулланувчи Л.Баходирова билан танишиб, у билан жинорий тил бириктиради ва ундан ўтган йилнинг августидан 10 грамм, октябр охирида яна 20 грамм героин моддасини сотиш мақсадида олади. Энди воситачини топиш керак эди. Бу ишда унга Д.Асланов "қўмакчи" бўлади.

Ўз навбатида Д.Б.Асланов А.Югай ва бошқа гиёхандликка мубтало бўлган шахсларга героиннинг граммини 60-70 минг сўмдан пуллаб, профилактика инспектори Б.И.Ниязовга ҳар бир грамм учун 50 минг сўмдан беради. Б.Ниязов эса Л.Баходированинг улушини ажратади.

Ўтказилган тезкор тadbир давомида жиноятчилар ашёвий далиллар билан қўлга олиниб, ЖКнинг тегишли моддалари билан жинорий иши қўзғатилган.

Мазкур жинорий иши Жинорий ишлари бўйича Зарафшон шаҳар суди томонидан қўриб чиқилиб, судланувчилар узоқ муддатга озодликдан маҳрум қилиш жазосига ҳукм қилинган.

Эл-юрт равнақига камарбастамиз

Сабиб ИМАТОВ,
Элликҳалъа туман прокурори

Хадемай энг улуг байрамимиз — Ватанимиз мустақиллигининг 20 йиллигини нишонлаймиз. 20 йил — бир йигит туғилиб, улғайиб, боши ақлга, билагига кучга тўладиган давр. Ақл билан кучни уйғунлаштириб, бор имкониятлар ишга солинса, ҳар қандай орзуну қириши мумкин. Агар мамлакатимизда қиёсан айтадиган бўлсак, бу фикрнинг исботини ҳаётимизда қўриб туришимиз. Аввало, Юртбошимиз бошчилигида юритилаётган оқилона сиёсат туфайли Ўзбекистон жаҳон давлатлари ичида ўзига хос, ўзига мос ўринга эга бўлди. Мамлакатда яшовчи барча аҳоли қатламлари манфаатларини уйғунлаштирган ҳолда химоя қилиш, эл-юрт равнақи йўлидаги ислохотларни босқичма-босқич амалга ошириш, ҳар бир йилга муайян ном бериб, махсус дастур қабул қилиб, бутун куч-гайратни маълум бир соҳани ривожлантиришга қаратиш, бу жараёнларда умуминсоний қадриятларга риоя қилган ҳолда миллий қадриятларни ҳам сақлаб қолиш — буларнинг барчаси тараққиёт ўзбек моделининг мазмун-моҳиятини ташкил этади.

Жорий йилнинг Президентимиз томонидан "Кичик бизнес ва хусусий тadbиркорлик йили" дея номланганлиги прокуратура органлари ходимларининг зиммасига ҳам улкан масъулият қўлади. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси ва қонунари, Бош прокурорнинг буйруқ ва кўрсатмалари асосида олиб бораётган фаолиятимизда асосий эътиборни мамлакатимизда қонун устуворлигини таъминлаш, жиноятчиликнинг олдини олиш, фуқароларнинг ҳақ-хуқуқларини химоя қилиш билан бирга тadbиркорлик ривожига тўсиқ бўлаётган муаммоларни аниқлаш

ва бартараф этишга қаратмоқдамиз.

Жумладан, туман прокуратурасида "Тadbиркорлар" хонаси ташкил этилган бўлиб, ойда икки марта туман ҳокимлиги билан қўшма йиғилиш ва учрашувлар уюштириляпти. Ходимларимиз ҳам уларнинг ҳузурига бўлиб, зарур бўлса амалий ёрдамлар беришмоқда.

Шу ўринда бир мисол. Шу йил 23 январь куни "Бустонинтерсавдо" хусусий корхонаси раҳбари И.Калмуратов "007" рақамли ишонч телефонига мурожаат қилиб, "Очқакўлмахсус-қурилиш" МЧЖ 2010 йилнинг декабрь ойида олган қурилиш материаллари учун 860 минг сўм маблағни тўламаётганлигини билдирган. Туман прокуратурасининг аралашуви билан маблағнинг тўлаб берилиши таъминланди. Бундай аҳолининг келгусида ҳам такрорланмаслигини таъминлаш бўйича МЧЖ раҳбари Ф.Тожимуратов расман оғохлантирилди.

29 январь куни "Бустонмаркет" ҳўжалик ҳисобидига корхонаси раҳбари Хамро Ниязимбетов туман прокуратурасининг ишонч телефонига кўнгирик қилиб, корхона фаолиятини кенгайтириш учун шаҳар марказидан ер ажратиб берилишини сўраган. Мурожаат ўрганилиб чиқилиб, унга шаҳарсозлик қондаларига зид бўлмаган ҳолда шаҳар марказидан ер ажратиш мумкинлиги ва бу борада бирон-бир қаршиллик бўлса, қайта мурожаат этиши тушунтирилди.

Тумандаги "Амиробод" ОФЙда яшовчи Ҳ.Ғофуровнинг ишонч телефонига қилган мурожаатида туман ҳокими номига ёзган аризаси туман Ер ресурслари ва давлат кадастри бўлими бошлиғи Ш.Беканов томонидан асосис ҳолда қўриб чиқилмаётганлиги айтилган. Прокуратуранинг аралашуви билан Ҳ.Ғофуровнинг мурожаати қаноатлантирилиб, туман ҳокимининг қарори қабул қилинди. Ш.Бекановга нисбатан маъмурий жавобгарлик тўғрисида иш қўзғатилди.

Бундай мисолларни яна қўплаб келтириш мумкин. Қувонарлиси, туманимизда тadbиркорлар сафи йилдан-йилга ошиб борапти. Ўтган йили туманда давлат рўйхатидан ўтган 461 та тadbиркорлик субъектлари мавжуд бўлса, бу йил уларнинг сони 642 тага етди. Мўҳими эса, бу субъектларда 2974 нафар йигит-қиз иш билан банд.

Хулоса қилиб айтганда, кичик бизнес ва хусусий тadbиркорликнинг ривожига фуқароларнинг иш билан таъминлашининг, иқтисодиёт юксалишининг, пировардида, халқимиз турмуши янада фаровонлашининг гаровидир. Бу йўлдаги ҳар қандай говларга қарши муро-сасим бўлишимиз эса юрт равнақига қўшган улушимиз бўлади.

Андижон вилоят прокурату-
раси томонидан жойларда
тadbиркорлар билан учра-
шувлар ташкил этилмоқда.

Президентимизнинг Фар-
монлари, амалдаги қонун ва
қонуности ҳужжатлари асо-
сида иш бошлаш, ишни ке-
нгайтириш, сифатли, рақобат-
барлош махсулотлар ишлаб
чиқариш учун ҳавола этила-
ётган кенг имкониятлар
шарҳлаб берилмоқда. Ушбу
жараёнда туғилаётган муам-
моларни ваколатли иоралар
орқали қонуний ҳал этиш ҳу-
сусида йўл-йўриқ, амалий
ёраам кўрсатиляпти.

Кўрғонтепа туманида
ташкил этилган навбат-
даги бевосита мулоқот
кичик бизнес ва тadbиркорлик
субъектларининг фаолият юри-
тишлари, янги иш ўринларини
таклиф қилишлари учун қулай
муҳит яратиш ҳамда уларнинг
фаолиятига асосис аралашу-
вларининг олдини олиш масала-
ларини қамраб олди. Туман про-
куратураси томонидан нашр
қилинган "Тadbиркорга қўллан-
ма"да соҳага оид қонун ҳужжат-
лари, 2011 йили солиқ қонун-
чилигига қиритилган ўзгариш
ва қўшимчалар, кичик бизнес ва
хусусий тadbиркорлик фаолият-
ини тартибга солуви асосий
қонун ҳужжатлари жамланган
бўлиб, иш бошлаш ва ишни
кенгайтиришда қўл келмоқда.

Тadbир аввалида тумандаги
300 нафардан зиёд тadbиркор-
лар кичик бизнес намоёндалари
ишлаб чиқараётган махсу-
лотларнинг намуналари билан
танишдилар. Тadbиркорликни
қўллаб-қувватлаш борасидаги
қонун ҳужжатлари асосида сав-
до-ҳизмат кўрсатиш билан бирга
импорт ўрнини босувчи, хориж-
га экспорт қилинаётган тайёр

Тadbиркорлик қонун ҳимоясида

Исроил ИБРОҲИМОВ,
«Huquq»

махсулотлар тури ва ҳажмининг
орқали бораётган диққатга са-
зовордир. Туманда кийим-ке-
чак, қурилиш ашёлари, турли
истеъмол буюмларигина эмас,
Асакадаги автомобиль ишлаб
чиқариш корхонасининг буюрт-
маси билан машиналарнинг ай-
рим қисмлари ҳам тайёрлаб бе-
рилмоқда.

2009 йили иш бошлаган "Ал-
Маъруф Жавлонбек фазл" кор-
хонаси сифатли, харидорғир
трикотаж кийим-кечаклар ишлаб
чиқаришни кенгайтирмоқда.
Дастлаб корхонада беш киши
ишлаган бўлса, айни чоғда йи-
гирма киши меҳнат қиляпти. Хо-
риждан келтирилган энг замо-
навий ускуналарни ўрнатиб, си-
фатли махсулотлар турини
кўпайтириш тadbирги қўрилмоқ-
да. Корхона раҳбари М.Юлда-
шева туман ҳокимлиги ва про-
куратураси иш бошлашда,
ишнинг ривожлантиришда ҳуқу-
қий ва амалий ёрдам қўрсатга-
нини, истиқлолнинг йигирма
йиллигига 20 та иш ўринлари
яратишга бел боғлашганини
алоҳида таъкидлади.

Вилоят прокуратураси бўлим
катта прокурори Ҳ.Раҳмонов
тadbиркорларнинг ҳуқуқларини
химоя қилишга қаратилган
қонун ва қонуности ҳужжатла-
ри, "Кичик бизнес ва хусусий
тadbиркорлик йили" Давлат дас-
турининг ижросини таъминлаш,
вуқудга келаётган муаммолар-
ни ҳал этиш борасида қилина-
ётган ишларга эътиборни қарат-
ди. Чунки, иш бошлаш ва иш
юртишга ҳалақат бераётган

ҳолатлар бўйича аризалар,
"Ишонч телефонлари" орқали
қилинган мурожаатлар қонуний
ҳал этилмоқда.

Вилоят солиқ бошқармаси,
Марказий Банкнинг вилоят бош-
қармаси, бандликка қўмаклашиш
маркази, савдо-саноат палатаси-
ни раҳбар ва масъул ходим-
лари "Кичик бизнес ва хусусий
тadbиркорлик йили" муносаба-
ти билан тadbиркорлик субъект-
ларининг манфаатларини қўлаб
қонун ҳужжатларига қиритилган
қўшимча ва ўзгаришлар ўз са-
марасини бераётгани, вилоят-
тада савдо-ҳизмат кўрсатиши-
на эмас, ишлаб чиқариш жадал
ривожланаётганига оид факт ва
рақамларни келтиришди. Солиқ
тўловидаги, кредитлар ажрати-
лишидаги янгиликлар, қулай-
ликларни таърифлаб беришди.
Чунки, вилоятда солиқ идора-
ларига бормасдан бевосита иш
жойидан туриб, компьютер ор-
қали топширилаётган электрон
хисоблар микдори ортиб бормо-
қда. Ҳар бир тadbиркор бу
қулайлиқни тасарруф этиши
мумкин.

Банклар томонидан кредит-
лар ажратиш жараёнидаги сан-
салорликларга чек қўйилмоқда.
Учрашулда шунингдек, янгидан
иш бошлаш, иш микёсини ке-
нгайтириш учун ер майдони, кре-
дит ажратиш шартлари ва ка-
фoлатларига оид саволларга
бафoатсиз жавоблар берилди.

Уч минг долларлик оқибат

Ҳамид АКРАМОВ,
Мирзо Улугбек туман прокурори ёрдамчиси

Мўҳаббатхон ошхонада қўймаланиб юрганида телефон
жириглаб қолди. Шоша-пиша гўшаки олса эри экан.

— Ҳозир уйга Бекзод боради, шунга икки минг доллар
бериб юбор. Иложи бўлса, пул бераётганингда олдингда
бериб бўлсин. Шуниси тинч...

— Ҳўп, адаси. Ҳозир қўшини чақираман, болалар ҳам уйда...
Мўҳаббатхон эридан "Нега шунча пулни Бекзодга бери-
шим керак" деб сўрамади. Сабаби, унинг ҳам бу савдодан
хабары бор. Эри — Иноят Шокиров танишлари Бекзод Бо-
божонови "Нексия"сини пулни бўлиб-бўлиб бериш
шарти билан сотиб олмоқчи эди.

Айтилган вақтда етиб келган Бекзод ўй бекасидан 2 минг
АҚШ долларини биттама-битта санаб олди. Кейин машина-
сига ўтириб, жўнаб кетди.

Бекзод Бобожонови шу билан Иноят Шокировдан уч минг
доллар олди (икки кун олдин 1000 АҚШ доллар олган эди).
Пулларни қўлида салмоқлаб кўраб экан, Б.Бобожонови
ўзича гапириниб қўйди: "Энди ҳисоб тўғри бўлди. Машина-
ниям, пулларниям тушингизда кўрасиз, Иноятбой ака!"

Бу воқеадан анча олдин, Бекзод Россияда ишлаб юргани-
да эски таниши Иноят ака ёрдамида Чирчиқ шаҳридан ўй
сотиб олган, аммо ўша уйни қимматроқ олгани учун Иноят
акани айбдор деб билар эди. Шу сабабли у фирибгарлик
йўли билан Иноят Шокировни чўв туширишни режа қилиб
юрганди.

Авалло унинг қаймоқ ранг "Нексия"сига ҳавас қилган Иноят
акага "машинани сотсам, фақат сизга сотаман" деб қармоқ
ташлаб қўйди. Шу-шў Иноят ака унинг кўнглини олиш ва
"Нексия"ни сотиб олиш ҳаракатига тушди.

Аммо ундан 3000 долларини олдиндан олган Бекзод ма-
шинани бошқа бировга сотиб юборди. Ҳам пулдан, ҳам ма-
шинадан қуруқ қолган Иноят ака Бекзоднинг йўлини пой-
лаб қарчади. "Наҳотки, Бекзод алдасда? Шуми шунча йиллик
қадрдонлигимиз хурмати? Қани оқибат?"

Анча вақт ўтибгана чўв тушганини англаб етган Иноят Шо-
киров ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органга мурожаат қилиш-
га мажбур бўлди.

Судда Б.Бобожонови барча айбловни, ҳатто гувоҳлар иш-
тирокида уч минг доллар олганини ҳам инкор этиб туриб
олди. Аммо гувоҳларнинг шохидлиги ва бошқа далиллар
олдида тилини тишлаб қолди. Суд унинг важларни тегиш-
ли жазодан қўтулиш учун берилган деб топди ва фирибгар-
га тегишли жазо белгилди.

Фирибгарлик, яъни алдаш ва ишончнинг суиистеъмол
қилиш билан бирим икки бўлади деб ўйланганларга ушбу
жиноят тафсилоти сабоқ бўлса, ажаб эмас.

Доимий эътибордаги вазифа

[Давоми. Бошланиши 1-бетда]

Шу каби, чорвачилик ва паррандчиликка иxtисослашган Бухоро туманидаги "Феруза", "Халим-2001", "Райимкул", "Хазрати Султон", "Тўлкинобод" ва Қонлиқул туманидаги "Аймурут кангли" фермер хўжалиқларида ҳам пахта етиштириш режалаштирилган.

Айрим ҳолларда тупрок унумдорлиги паст, кучли шўрланган, мелиоратив ҳолати ёмон ерларда пахта етиштиришни режалаштириш ҳоллари учраб турибди. Масалан, Ховос туманида 2100 гектар кучли шўрланган, сув таъминоти ёмон бўлган ерларда пахта етиштириш режалаштирилганлиги аниқланиб, қонунбузилишни бартараф қилиш ҳақида туман ҳокимига тақдимнома киритилган.

Айрим туман ҳокимлари 2011 йилда пахта етиштиришнинг прогноз ҳажмлари ва ўзани навлар буйича жойлаштириш тартибига ўзбошимчилик билан ўзгартаришлар киритганлар.

Хусусан, Яққабоб туман ҳокимининг қарори билан вилоят ҳокими томонидан белгиланган чигит экиш ҳажмига нисбатан "Наманган-77" навидан 733 гектар кам, янги навлардан 733 гектар кўп режалаштирилган. Мазкур қарор прокурор протестига асосан қонунга мувофиқлаштирилган.

Айрим жойларда туман ҳокимлари ўзани навлар буйича жойлаштиришда фермер хўжалиқлари ерининг ҳосилдорлигини инобатга олмасдан, юқори унумдор ерларга кам, унумдорлиги паст ерларга эса юқори режаларни белгилаш ҳолатларига йўл қўйганлар.

Масалан, Чўст туман ҳокими томонидан "Янгиобод" фермер хўжалиқига ерларнинг ҳосилдорлигига нисбатан гектарига 3 центнер кам, "Ақмал Мирвали" фермер хўжалиқига 5 центнер кўп режа белгиланган. Худди шундай ҳолатларга Богот туманидаги "Қозиқ бобо набираси Матниязбек", "Дибёрбек Жавоҳир", "Обод", "Шимол ёғдуси", "Достон Сарабиби" ҳамда "Бахтиёр Файзулла" фермер хўжалиқларида ҳам йўл қўйилган.

Айрим туман машина-трактор парклари мансабдор шахсларнинг масъулиятсизлиги сабабли эса, шу кунга қадар ер тайёрлашга мўлжалланган техникаларни таъмирлашга умуман ҳаракат ҳам қилинмаган.

Бундан ташқари, баъзи жойларда урулгич чигитни тайёрлаш мuddатлари асосисиз равишда бузилган ҳолатларга ҳам йўл қўйилган. Масалан, Пайкент туманидаги "Челак пахта заводи" акциядорлик жамияти тайёрлов бўлими бошлиғи Ж.Утамуровдов 1057 тонна урулгич чигитни мuddатида тайёрламаганлиги учун интизомий жавобгарликка тортилган.

Маълумки, қишлоқ хўжалик экинлари парваришидаги энг долзарб ва ўта муҳим масала ўсимлик зараркунданларига ва касалликларига қарши кураш ишлари ҳисобланади. Зараркунданлар тарқалишининг олдини олиш буйича етарлича профилактика чоралар қўрилмаганлиги оқибатида, Сирдарё вилоятида 16 минг гектар, Тошкентда 15 минг, Қашқадарёда 2,8

минг гектар галла майдонида зарарли ҳасва, Навоий вилоятида 1 минг гектар майдонда септариоз, шудринг касалликлари аниқланган.

"Ўзпахтасаноат" уюшмаси тизимида қатъий тартиб ўрнатилмаганлиги, аниқ чора-тадбирларнинг ишлаб чиқилмаганлиги ва идоравий назоратнинг йўқлиги оқибатида пахта хомашёси, тола ва чигитнинг талон-торож қилиш ҳолатларига йўл қўйилган. Масалан, 1-сорт пахта толасини 5-сорт нархида сотиш оқибатида "Бука пахта тозалаш" акциядорлик жамияти мансабдор шахслари томонидан давлат манфаатига 4 млрд сўм, "Янгиўл пахта тозалаш" АК мансабдор шахслари томонидан 2,4 млрд сўм ва "Чиноз пахта тозалаш" АК мансабдор шахслари томонидан эса 2 млрд сўмлик зарар етказилган.

"Қува пахтани қайта ишлаш" АК мансабдор шахслари 388,1 млн сўмлик 612 тонна пахта хомашёсини, "Учтепа пахта тозалаш" АК мансабдор шахслари қиймати 112,1 млн сўмлик чигит махсулотини талон-торож қилишган. Мазкур ҳолатлар юзасидан қўзғатилган жиноят ишлари буйича тергов ҳаракатлари олиб борилмоқда.

Ўтказилган тадбирларда 35,1 тонна минерал ўғит, 34,8 тонна нефть махсулотлари ва 1 тонна чигитни республика ҳудудидан четга олиб чиқиб кетиш ҳолатлари аниқланиб, 92 нафар шахс маъмурий жавобгарликка тортилган, жиддий қонунбузилиш ҳолатлари юзасидан 5 та жиноят иши қўзғатилган.

Айрим пилла қабул қилиш ва қайта ишлаш корхоналарида товар-моддий бойликлар сақланишини таъминлашга беларолик ва хўжасизларча муносабатда бўлинганлиги оқибатида уларни ўзлаштириш ва талон-торож қилиш ҳоллари кенг тарқалган. Масалан, Пахтаобод туман "Пилла" корхонаси мансабдор шахслари 24,5 млн сўмлик бино ва иншоотларни талон-торож қилишган бўлса, Термиз туманидаги "Қоракон-Янгиариқ" фермер хўжалиғи раҳбари А.Давлатов 185 туп тўт дарахтини нобуд қилиш оқибатида давлат манфаатларига 92,7 млн сўмлик зарар етказган. Мазкур ҳолатлар юзасидан жиноят ишлари қўзғатилиб, тергов ҳаракатлари олиб борилмоқда.

Жорий йилда пилла етиштирувчиларга 40 млрд сўмлик аванс маблағлари берилиши лозим бўлса-да, ҳақиқатда 2011 йил 12 апрел ҳолатига 19 млрд сўм ёки 23,8 фоиз аванс тўланган.

Мисол учун, Сирдарёда 248,7 млн сўм ёки 13,3 фоиз, Тошкент вилоятида 813,1 млн сўм ёки 16,4 фоиз, Қашқадарёда 1,5 млрд сўм ёки 16,5 фоиз ва Наманганда 1,6 млрд сўм ёки 18,7 фоиз аванс маблағи тўланган, ҳолос.

Минерал ўғитлар билан таъминлаш, сақлаш ва улардан мақсадли фойдаланиш юзасидан ўтказилган мониторинг ва текширишларда 136,0 тонна минерал ўғит талон-торож қилинганлиги аниқланган. Жумладан, "Қишлоқхўжалиқкимё" АЖ Юқори Чирчик туман филиали оғмор мудир 1,2 млрд сўмлик 3,2 минг тонна минерал ўғитни талон-торож қилганлиги аниқланган бўлса, "Навоийазот"

АЖнинг Жомбой туман базиси раҳбари Ф.Синдаров ва бошқалар моддий жавобгарлигидаги 95,2 млн сўмлик 364 тонна аммиакли селитрани фўқароларга сотиб юборишган.

Мазкур ҳолатлар юзасидан қўзғатилган жиноят ишлари буйича айбдор шахсларнинг жавобгарлик масаласи ҳал қилинмоқда.

Прокуратура органлари томонидан буйналишда ўтказилган назорат тадбирлари натижалари буйича аниқланган қонунбузилишларни бартараф этиш тўғрисида 29 та тақдимнома, га йриқонуний ҳужжатларга 9 та протест киритилган. 624 нафар мансабдор шахс оғохланрилиб, 182 нафари интизомий, маъмурий ва моддий жавобгарликка тортилган. Ётказилган 1,5 млн сўмлик зарар айбдорлардан иктиёрий ундирилган, 5,5 млн сўмлик зарарларни ундириш юзасидан судларга 8 та даъво аризалари юборилган. Жиддий қонунбузилиш ҳолатлари юзасидан 12 та жиноят ишлари қўзғатилган.

Қишлоқ хўжалигини сувсиз, сув иншоотлари-каналлар, зовур ва ариқларсиз тасаввур қилиш қийин. Бу масалалар ҳозирги кунда энг долзарб бўлса-да, айрим вилоятларда ирригация ва мелиорация тармоқларини тозалаш ва таъмирлаш ишларига етарли эътибор берилмапти.

Ўтказилган текширишлар натижаларига кўра, 227 та прокурор назорати ҳужжатлари қўланилиб, 547 дан ортиқ шахс интизомий, маъмурий ва моддий жавобгарликка тортилган. Иктиёрий ундирилган пуллар миқдори 1,3 млн сўмдан ортган, судларга 81,3 млн сўмлик зарарларни ундириш ҳақида даъво аризалар юборилган. Жиддий қонунбузилиш ҳолатлари юзасидан 11 та жиноят ишлари қўзғатилган.

Жорий йилнинг 1-чорагида прокуратура органлари томонидан ўтказилган текширишларда суғориладиган ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш жамғармасидан ажратилган 102,4 млн сўмлик пул маблағлари мақсадсиз ишлатилганлиги ёки талон-торож қилинганлиги аниқланиб, шундан 52,4 млн сўмнинг ундирилиши таъминланди.

Масалан, "Мироб қурувчи" шўьба корхонаси ҳамда Қорақалпоғистон гидрогеология мелиоратив экспедицияси мансабдор шахслари 31 млн сўмлик бюджет маблағини бажарилмаган ирригация ишларини қўшиб ёзиш ҳисобига талон-торож қилганлар.

Худди шу каби, Қорақалпоғистон Республикасидаги "Мангит Назархан" ирригация тармоқлари бошқармаси мансабдор шахслари 10,2 млн сўмлик, Наманган вилоятидаги "Уйчи қурилиш" шўьба корхонаси мансабдор шахслари ва бошқалар 10 млн сўмлик, Сирдарё вилоятидаги "Шўрўзақ-Сирдарё" ирригация тизими бошқармаси мансабдор шахслари 9,9 млн сўмлик ва Андижон вилоятидаги "Ўткирбек Мўмин" кичик корхонаси мансабдор шахслари 9,2 млн сўмлик бюджет маблағини далолатномаларга қўшиб ёзиш орқали талон-торож қилганлар. Ушбу ҳолатлар юзасидан жиноят ишлари қўзғатилиб, тергов ҳаракатлари олиб борил-

моқда.

Ёнилги-мойлаш махсулотлари ва қишлоқ хўжалиғи техникаларининг сақланиши ҳамда талон-торож қилинишининг олдини олишга қаратилган қонунлар ижроси устидан ўтказилган тадбирлар натижасида 224 тонна ёнилги-мойлаш махсулотлари, 218 млн сўмлик қишлоқ хўжалиғи техникалари ва эхтиёт қисмлари талон-торож қилинганлиги аниқланган.

Ўтказилган текширишлар натижасига кўра 303 та тақдимнома киритилиб, 505 нафар шахс оғохланрилиган. Прокурорларнинг қарорлари ва тақдимномаларига асосан 46 нафар шахс интизомий, маъмурий ва моддий жавобгарликка тортилган, жиддий қонунбузилиш ҳолатлари юзасидан 35 та жиноят ишлари қўзғатилиб, 5,1 млн сўмдан ошиқ зарарлар айбдорлардан иктиёрий ундириб олинган. 78,7 млн сўмлик зарарларни ундириш юзасидан судларга 28 та даъво аризалари юборилган.

Масалан, "Бухоронефтбаза" унитар корхонасига қаршали 29-сонли ФЕТШ бош оператори Ф.Зоиров 17,8 млн сўмлик 16,4 тонна, Шофиркон туманидаги 78-сонли ФЕТШ бош оператори Р.Қўлдошев 15,9 млн сўмлик 12,5 тонна нефть махсулотларини талон-торож қилишган.

Ушбу ҳолатлар юзасидан жиноят ишлари қўзғатилиб, тергов ҳаракатлари олиб борилмоқда. Бундан ташқари, айрим мансабдор шахслар томонидан қишлоқ хўжалиғи техника воситалари ва эхтиёт қисмлари талон-торож қилинганлиги ҳолатлари аниқланиб, кескин чоралар қўрилган. Хусусан, "Андижон туман МТП" акциядорлик жамияти мансабдор шахслари 70,9 млн сўмлик 33 дона, "Бувайда туман МТП" акциядорлик жамияти мансабдор шахслари 12,9 млн сўмлик 2 дона қишлоқ хўжалик техника воситаларини, Избоскан туманидаги "Қўғай Агротехсервис" ММТП раҳбари К.Маҳмудов эса 17,7 млн сўмлик техника ва эхтиёт қисмларни талон-торож қилган.

Ушбу ҳолатлар юзасидан қўзғатилган жиноят ишлари буйича айбдор шахслар тергов олдида жавоб бермоқдалар. Республика буйича галла ўриш қомбайнларидан 390 таси носоз ҳолда эканлиги аниқланган. Бу носоз қишлоқ хўжалиғи техникаларининг асосий қисми Қорақалпоғистон Республикаси, Тошкент, Фарғона, Андижон, Жиззах ва Сирдарё вилоятларига тўғри келади.

Қишлоқ хўжалиғида иш хақи, кредит ва бошқа маблағларнинг мақсадли сарфлигини таъминланмаганлиги оқибатида, шунга йўналтирилган 810,6 млн сўм маблағ талон-торож қилинганлиги аниқланиб, прокуратура органларининг аралашуви билан 270 млн сўмдан ортиқ зарарларнинг айбдорлардан ундириб олинishi таъминланган.

Масалан, АТ "Агробанк" Андижон вилоят бошқармаси бошқарувчиси Ж.Ҳожиаббаров ва бошқалар фермер хўжалиқларининг 578 млн сўмлик имтиёзли кредит маблағини уларнинг ролигисиз талон-торож қилиш бўлса, АТ "Агробанк" Олтинқул филиали мансабдор шахслари 241,6 млн сўмлик, Пахтаобод филиали мансабдор шахслари 101,8 млн сўмлик, Бу-

Н.ЖАББОРОВ,
Бош прокуратура бўлим бошлиғи

лоқбоши филиали мансабдор шахслари 88,9 млн сўмлик, Мангит филиали мансабдор шахслари 11,2 млн сўмлик ва ДТ "Халқ банки" Олтинқул филиали мансабдор шахслари 102,8 млн сўмлик транш маблағларидан мақсадсиз фойдаланишган.

Мазкур ҳолатлар юзасидан ҳам жиноят ишлари қўзғатилиб, айбдорларнинг жиноий жавобгарлик масаласи ҳал қилинган.

Қишлоқ хўжалиғи корхоналарини молиявий қўллаб-қувватлаш учун ажратилган 32,5 млн сўмлик бюджет маблағлари мақсадсиз сарфланганлиги аниқланиб, прокуратура органларининг аралашуви билан зарарларнинг айбдорлардан тўлиқ ундириб олинishi таъминланган.

Жорий йилнинг 1-чорагида мансабдор ва моддий жавобгар шахслар томонидан 7391 тонна омухта ем талон-торож қилинганлиги аниқланиб, айбдор шахсларга нисбатан кескин чоралар қўрилган.

Андижон туман "Чорва озуқа бирлашмаси" МЧЖга қаршали бирлашма мудир Б.Тошпўлатов шрот махсулотини аҳолига белгиланган меъёрга нисбатан 5,6 млн сўм қиммат нархда сотиб, ўзлаштирган. "Оҳангрон омухта ем сотиш бирлашмаси" МЧЖ раҳбари Р.Аҳмедов бўлса, 6,3 млн сўмлик 83,5 тонна шелуха, 19,8 млн сўмлик 104,3 тонна шрот махсулотларини дислокацияда белгилангандан бошқа ҳудудларга сотиб юбориб, истеъмолчилар манфаатларига жиддий зиён етказган.

Мазкур ҳолатлар юзасидан қўзғатилган жиноят ишлари буйича айбдор шахслар тергов олдида жавоб бермоқдалар.

Чорвачиликка оид қонунлар ижроси юзасидан ўтказилган назорат тадбирларида 297,1 млн сўмлик 5.250 бош чорва моллари талон-торож қилинганлиги ҳолатлари буйича 33 та жиноят ишлари қўзғатилган. Чорвачилик махсулотларига бўлган талаб кун сайин орта бораётган бир лайдта озуқа баъзисининг етишмаслиғи, чорва молларини сақлаш биноларининг талаб даражасида эмаслиғи, ветеринария хизматлари фаолиятидаги жиддий нуқсонлар туфайли 15.076 бош чорва моллари касалликларга чалинганлиги оқибатида уларнинг бир қисми мажбурий сўйилган, бир қисми эса харом ўлган.

Жорий йилнинг 1-чорагида 2 нафар туман ҳокими ва ўринбосари, 7 нафар ер ресурслари қизмати, 6 нафар "Агромашсервис" уюшмаси тизими мансабдор шахслари, 6 нафар пилла корхонаси мансабдорлари ва 12 нафар фермер хўжалиғи раҳбарлари жиноий жавобгарликка тортилган.

Масалан, Булоқбоши туман ҳокими М.Раҳимов туманидаги "Ташланбой қўли" балиқчилик корхонаси фаолият туруни паррандчилик йўналишига ўзгариштириб бериш эвазига фўқаро М.Матқасимовдан 2000 АҚШ долларини пора тарикасида олган вақтида жиноят устида ушланган. Ушбу ҳолат буйича қўзғатилган жиноят иши буйича М.Раҳимов суд олдида жавоб бермоқда.

Қаерга бориш керак?

Мен чорва учун банкдан кредит олмоқчи эдим. Лекин банкдагилар гаровга автомашина қўйилиши керак дейишяпти. Шу тўғрисида?

Қурилиши битмаган участкам бор, уни гаровга қўйсам бўладими?

Жисмоний шахслардан қандай ҳолларда даромад солиғи олинмайди?

Кредит олган шахслардан даромад солиғи олинмайдими?

Жамшид Жўраев, Қасби тумани

Чорва учун кредитни олишни энг аввало сиз қандай шахс сифатида олишнингизни аниқлаб олиш лозим. Масалан, Марказий банк Бошқаруви томонидан 2006 йил 8 апрелдаги 9/7-сонли қарори билан тасдиқланган "Тижорат банклари томонидан шахсий ёрдамчи ва деҳқон хўжаликларига чорвачиликни ривожлантириш учун имтиёзли мақсадли микрокредитлар бериш тартиби тўғрисида"ги Низом талабига мувофиқ, тижорат банклари томонидан кам таъминланган оилаларнинг шахсий ёрдамчи ва деҳқон хўжаликларига чорвачиликни ривожлантириш учун имтиёзли мақсадли микрокредитлар бериш тартибини белгилайди. Унга кўра, шахсий ёрдамчи ва деҳқон хўжаликларига чорвачиликни ривожлантириш учун бериладиган микрокредитлар микдори энг кам иш ҳақининг 80 бараварига чашкил этади. Бироқ, мазкур Низом асосидаги микрокредитлар фақат кам таъминланган оилаларга берилади.

Низомга кўра, олинган микрокредитлар қайтарилишининг таъминоти сифатида фақат муайян турдаги мулк бўлиши шартлиги қайд этилмайди. Қолаверса, "Гаров тўғрисида"ги Қонуннинг 5-моддасига кўра, ҳар қандай мол-мулк, шу жумладан ашёлар ва мулклий ҳуқуқлар (талаблар) гаров нарса бўлиши мумкин. Муомаладан чиқарилган мол-мулк, кредиторнинг шахси билан узвий боғлиқ бўлган талаблар, хусусан ҳаёти ёки соғлиғига етказилган зарарни қоплаш тўғрисидаги талаблар, алиментлар тўғрисидаги талаблар ҳамда бошқа шахсга берилиши қонун билан ман этилган бошқа талаблар бундан мустасно.

Ўқорида қайд этилган Низомга мувофиқ, банкка қўйиладиган таъминот турларидан бири ни тақдим этилиши мумкин: мол-мулк гарови; банк ёки сугурта компанияси кафолати; учинчи шахс кафиллиги; қарз олувчи томонидан олинган кредитни қайтарилиш мақсади хатарининг банк-бенефициар фойдасига сугурта қилинганлиги тўғрисидаги сугурта полиси.

Микрокредит ҳисобига сотиб олинган қорамол мазкур кредит бўйича гаров предмети бўлиб оизмат қилиши мумкин.

Сотиб олинган қорамол кредитни қайтариш таъминоти сифатида гаровга олинганда, ушбу қорамол касалланиб ўлиб қолиши, ўғирланиши, табиий офатлар натижасида нобуд бўлиш ҳолларидан банк (бенефициар) фойдасига сугурта қилинади.

Бундан ташқари, Тижорат банклари томонидан кичик бизнес субъектларига бюджетдан ташқари жамғармалар ва Микрокредитбанк кредит линиялари ҳисобидан микрокредитлар бериш тартиби тўғрисида"ги Низомда юридик шахс мақомига эга бўлган деҳқон хўжаликларига ва фермер хўжаликларига қишлоқ хўжалиги ишлаб қиқаришини ташкил этиш ва ривожлантириш учун энг кам иш ҳақининг 1000 баравари микдоридаги миллий валютада ажратилган микрокредит умумий суммасининг 50 фоизини нақд пул билан 1,5 йил (18 ой) муддатга фақат чорва моллари, парранда, кўчат, уруғлик ва ем-хашакни аҳолидан сотиб олиш учун берилишига рухсат этилиши белги-ланган.

Навбатдаги саволингизга келадиган бўлса, жисмоний шахслардан даромад солиғи олинмайдиغان ҳолатлар, яъни имтиёзлар Солиқ кодексининг

179-180-моддаларида тўла қайд этилган.

Кредит олган шахснинг даромадида солиқ солинмаслиги ҳолати, Солиқ кодексининг 159-моддасида белгиланишича юридик шахсларнинг солиқ солинадиган фойдаси ёш оилалар тоифасига кирувчи ходимларга ипотека кредитлари бадаллари тўлашга ва (ёки) мулк сифатида уй-ҳўй олишга текин йўналтириладиган маблағлар суммасига, бироқ солиқ солинадиган базанинг 10 фоизидан ошмаган микдорда суммага қамайтирилади. Шунингдек, юридик шахс томонидан олинган кредит ишлаб қиқаришини модернизациялашга, техник ва технологик жиҳатдан қайта жиқозлашга, янги технологик жиқоз харид қилишга, ишлаб қиқаришни янги қурилиш шаклида кенгайтиришга, ишлаб қиқариш эҳтїєжлари учун фойдаланиладиган бинолар ва иншоотларни реконструкция қилишга, шунингдек ушбу мақсадлар учун олинган кредитларни узашга, лизинг объекти қийматининг ўрнини қоплашга йўналтириладиган маблағлар суммасига, тегишли солиқ даврида ҳисобланган амортизациянинг чегири ташла-ган ҳолда, бироқ солиқ солинадиган фойданинг 30 фоизидан кўп бўлмаган микдордаги суммага қамайтирилади.

Жисмоний шахсларга эса чорва кредити олганлиги бонарасида имтиёзлар белги-ланмаган. Фақатгина жисмоний шахсларнинг солиқ солинадиган иш ҳақи ва бошқа даромадлари суммалари ёш оила аъзолари томонидан яқка тартибда уй-ҳўйни қуриш, реконструкция қилиш ва сотиб олиш учун ёки кўп квартиралы уйдаги квартирани реконструкция қилиш ва сотиб олиш учун олинган ипотека кредитларини ҳамда улар бўйича ҳисобланган фойзаларни қоплаш учун, шунингдек, "Қишлоқ қурилиш банк" акциядорлик тижорат банкнинг кредитлари ҳисобига қишлоқ жойларига намунавий лойиҳалар бўйича яқка тартибда уй-ҳўй қуришчи шахслар томонидан олинган ипотека кредитларини ҳамда улар бўйича ҳисобланган фойзаларни қоплаш учун йўналтирилганда ушбу турдаги даромадларига Солиқ кодексининг 179-моддасига мувофиқ солиқ солинмайди.

Пенсияга чиқишим мумкинми?

Пенсия ёшига тўлишимга икки йил-уч ой қолади. 2011 йилнинг 1 июлидан штат қисқартирилиши муносабати билан шу йилнинг 30 апрель кунин оғоҳлатириш хати олаим. 2011 йилнинг 1 июлида бир ташкилотдаги иш стажимга ўттиз йил бўлади. Мен шу ҳолатда пенсияга чиқишим мумкинми?

Рашида Бадалова, Боевут тумани

Бундай пенсияга чиқиш учун ҳолатингиз "Алоҳида асосларга кўра меҳнат шартномаси бекор қилинганда ишдан бўшатилган ходимларга муддатидан олдин пенсия тайинлаш тартиби тўғрисида"ги Йўриқнома талабларига мос келиши лозим. Яъни, муддатидан олдин ёшга доир пенсия технологиядаги, ишлаб қиқариш ва меҳнатни ташкил этишдаги ўзгаришлар, ходимлар сони (штати) ёки иш хусусиятининг ўзгаришига олиб келган ишлар ҳажмининг қисқарганлиги ёхуд корхонанинг тугатилганлиги муносабати билан кўнун овоз этилган ва туман(шаҳар) Бандликка кўмаклашиш ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш маркази томонидан белгиланган тартибда ишисиз деб эътироф этилган, пенсияга чиқиш учун талаб этиладиган умумий меҳнат стажига эга бўлган шахсларга муддатидан олдин (пенсияга чиқиш учун умумий белгиланган ёшдан икки йил олдин) пенсия тайинланади. Бунинг учун меҳнат шартномаси бекор қилинган кундан сўнг ўн кун ичида яшаш жойидаги Бандликка кўмаклашиш ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш марказига иш қидирувчи шахс сифатида мурожаат қилинса, ушбу марказ ходимлари бундай шахсларга уч ой муддат ичида, агарда улар ўн календар кундан кейин мурожаат қилсалар ўн кун муддат ичида мақбул келадиган ишни топишда ёрдам беришлари керак.

Агар иш қидирувчи шахсга оқорида кўрсатилган муддатлар ичида икки марта мақбул келадиган иш тақлиф қилинмаса, бундай ҳолда ушбу шахс Бандликка кўмаклашиш ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш марказида иш қидирувчи шахс сифатида рўйхатга олинган кундан бошлаб ишисиз деб эътироф этилади.

Муддатидан олдин ёшга доир пенсия қуйидаги муддатдан тайинланади: ишисиз деб эътироф этилган кундан, агар Бандликка кўмаклашиш ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш марказида иш қидирувчи шахс сифатида рўйхатга олинган кун ҳолатига ёки ундан олдин эркаклар 58 ёшга, аёллар 53 ёшга тўлган бўлсалар; эркаклар 58 ёшга, аёллар 53 ёшга тўлган кундан, агарда Бандликка кўмаклашиш ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш марказида иш қидирувчи шахс ёки ишисиз шахс сифатида рўйхатда турган даврда шу ёшга тўлган бўлсалар.

Бошқа жойга борганда...

Мен асли қурувчиман. Яқинда иш юзасидан бошқа вилоятга бормоқчиман. Лекин қанча вақтга боришим мумкинлигини биймайман. Шунинг учун бошқа вилоятга борадиган бўлсам, яшаш жойимдан рўйхатдан чиқишим керакми ёки йўқми?

Зафар Ортиқов, Андижон вилояти

Доимий яшаш жойингиздан бошқа жойга кетишингиз ва доимий рўйхатдан чиқиш ёки чикмаслик масаласи энг аввало бориш муддати ва мақсадига боғлиқ. Яъни, "Ўзбекистон Республикасида паспорт тизими тўғрисида"ги Низом талабларига мувофиқ, Ўзбекистон Республикаси ҳудуди доирасида бошқа жойга уч кундан олти ойгача бўлган даврга вақтинча қайд этиш, фуқарони доимий истиқомат жойидаги рўйхатдан чиқармасдан амалга оширилади, олти ойдан ортиқ муддатга борадиган фуқаролар аввалги яшаш жойидан рўйхатдан чиқишлари шарт, хизмат сафарига, таълиғига, ўқишга ва даволанишига борадиган фуқаролар бундан мустасно. Фуқаролар янги яшаш жойига келгандан сўнг уч иш кунини мобайнида ҳужжатларини рўйхатдан ўтиш учун келган жойларидидаги ички ишлар идораларининг бўлинимасига топширишлари шарт.

Умумий мулк тақдири...

Мен турмуш ўртоғим билан ўн йилдан буён бирга яшамаяпман. Лекин никоҳимиз ҳалигача бекор қилинганни йўқ. Ҳозирда турмуш ўртоғим билан биргаликдаги ҳаётимизда қуриган уйда яшамоқдаман. Аммо у бу ерда яшамайди ва рўйхатга ҳам эмас. Бу уйни ўз номимга расмийлаштириш учун имтиёзларим борми?

Н.Ақбарова, Юнусобод тумани

Эр ва хотиннинг умумий мол-мулкни бўлиш Оила кодексининг 27-моддасига мувофиқ тарзда амалга оширилади. Бундай мол-мулкни бўлиш эр ва хотиндан бирининг талабига кўра, улар никоҳда бўлган даврда ҳам, никоҳдан ажралишгандан кейин ҳам амалга оширилиши мумкин.

Эр ва хотиннинг умумий мол-мулкни эр ва хотин ўртасидаги ўзаро келишув асосида бўлиб олиниши мумкин. Эр ва хотиннинг хоҳиши билан уларнинг умумий мол-мулкни бўлиш тўғрисидаги ўзаро келишув нотариал тартибда тасдиқланиши мумкин.

Низо тўғилган ҳолларда эр ва хотиннинг умумий мол-мулкни бўлиш, шунингдек, эр ва хотиннинг бу мол-мулкдаги улушини аниқлаш суд тартибда амалга оширилади. Бунда суд эр ва хотиннинг ҳар бирига мулкнинг қайси қисми берилиши лозимлигини аниқлайди. Эр (хотин)га унга қарашли улушдан ошқ қийматга

эга бўлган мол-мулк бериладиган ҳолларда, хотин (эр)га тегишли пул ёки ўзга компенсация белгилаши мумкин. Оилавий муносабатлар тугатилганда, суд эр ва хотин алоҳида яшаш даврда орттирган мол-мулкни улардан ҳар бирининг ўз мулки деб топиши мумкин.

Мазкур кодекснинг 28-моддасига мувофиқ, эр ва хотиннинг умумий мол-мулкни бўлишда ҳамда уларнинг шу мол-мулкдаги улушларини аниқлашда, агар эр ва хотин ўртасидаги никоҳ шартномасида бошқача ҳолат назарда тутилган бўлса, эр ва хотиннинг улушлари тенг деб ҳисобланади.

Суд вояга етмаган болалар манфаатларидан ва (ёки) эр ва хотиндан бирининг эътиборига лойиқ манфаатини ҳисобга олиб, жумладан, агар эр ёки хотин узрсиз сабабларга кўра даромад олманган бўлса ёхуд эр ва хотиннинг умумий мол-мулкни оила манфаатларига зарар етказган ҳолда сарфлаган бўлса, эр ва хотиннинг умумий мол-мулкдаги улушлари тенглигидан чекинишига ҳақлидир.

Эр ва хотиннинг умумий мол-мулкни бўлишда эр ва хотиннинг умумий қарзлари уларга белгиланган улушларга мутаносиб равишда ҳар иккаласи ўртасида тақсимланади.

Агар эр ва хотиндан бири умумий мол-мулкни эр ёки хотиннинг эркига зид равишда ва оила манфаатига мос бўлмаган ҳолда ўз хоҳишига кўра сарфлаган ёки бошқа шахсга ўтказган бўлса, уни бўлишда бу мол-мулк ёки унинг қиймати ҳисобга олинади.

"Huquq" газетасининг 2011 йил 12 майдаги 19 (748)-сонида фуқаро "Меҳнатга лаёқатли ногиронлар учун" сарлавҳа остидаги фуқаро Зафар Валиевнинг саволига берилган жавоб қуйидаги КЎЧИМЧА билан тўлдириб ўқилин:

Республика Вазирлар Маҳкамасининг 2011 йил 7 апрелдаги 107-сонли қарори билан тасдиқланган "Пенсия тайинлаш учун зарур бўлган иш стажига эга бўлмаган қарияларга ва меҳнатга лаёқатсиз фуқароларга нафақалар тайинлаш ва тўлаш тартиби тўғрисида"ги Низомнинг 12-банди талабига мувофиқ, I-II гуруҳ ногиронлари агар улар ишлаётган ёки ҳаёт кечиришининг бошқа манбаларига (алиментлар ёки стипендиялар олиш бундан мустасно) эга бўлса, уларга нафақа тайинланмайди.

Бу ҳолат пенсия ёшига етган, лекин пенсия тайинлаш учун зарур иш стажига эга бўлмаган шахсларга тааллуқлидир. Ишловчи ногирон пенсионерларнинг нафақа олиши Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1995 йил 20 ноябрь кунги Фармони талабларига мувофиқ тарзда амалга оширилади. Яъни, Иккинчи жаҳон уруши қатнашчилари (уларга тенглаштирилган шахслар), I, II гуруҳ ногиронлари ва Чернобил фалокати оқибатларидан талофат курган шахсларга пенсия тўлиқ микдорда тўланади. Қолган тоифадаги ишловчи пенсионерларга тайинланган пенсия 50 фоиз микдорда тўланади.

ХУРМАТЛИ МУШТАРИЙЛАР!
Ўзингизни қизиқтирган ҳуқуққа оид саволларингиз бўлса бизга мурожаат қилинг. Уларга тажрибали ҳуқуқшунослар жавоб беради.
Саволларингизни "Huquq" газетасининг info@huquq-gazeta.uz электрон почтаси орқали юборингиз ёки
(8-371) 233-26-62 телефони орқали мурожаат қилишингиз мумкин.

Саволларга ҳуқуқшуно
Дониёр ХАЛИЛОВ
жавоб берди

Ҳарбий хизмат — муқаддас бурч

Мустақилликнинг иккунлариданоқ Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислоҳ Каримов ўз маърузаларида "Сон жиҳатидан кичик, замон талабларига жавоб берадиган, тезкор ва ихчам, ташкилий жиҳатдан мукаммал, замонавий қурол-яроғ ва техника воситалари билан қуролланган, яхши тайёргарлик ва юксак маҳоратга эга бўлган, мамлакатимиз чегараларини, халқимизнинг тинчлиги ва осойишталигини ишончли ҳимоя қилишга қодир бўлган миллий армияни шакллантиришга ўз олдимизга қўйган мақсадларга эришиш, халқимизнинг тинчлиги, хавфсизлиги ва осойишталигини, мамлакатимизнинг ҳудудий яхлитлиги ва сарҳадларимиз дахлсизлигини таъминлаш имконини бериши мумкин"лигини таъкидлаб, Ўзбекистон Республикасида профессионал армияни ташкил этиш ғоясини илгари сурган эди.

Дунёда халқаро терроризм каби даҳшатли хавф бор экан, Ўзбекистон Республикаси суверенитетини, унинг дахлсизлигини ҳимоя қилишдек улкан вазифада миллий армиямизнинг масъулияти чекисиздир.

Ватанимизда хавфсизликни таъминлашга қодир, ички ва ташқи, трансчегаравий ҳарбий таҳдидларга қарши курашиш салоҳияти юқори, замонавий ҳарбий техникалар ва қурол-яроғлар билан таъминланган миллий армиямизни шакллантиришга қаратилган тизимли ислохотлар амалга оширилмоқда.

Ҳарбий касбнинг жамятдаги обрўси ва нуфузини оширишда ҳарбий хизматчиларга яратилаётган шaroитлар, уларга берилаётган эътибор, ҳарбий хавфсизлик ва ҳарбий хизмат асосларини ҳуқуқий жиҳатдан тартибга солиш муҳим аҳамият касб этади. Ўзбекистон Республикаси Конституциянинг 52-моддасида "Ўзбекистон Республикасини ҳимоя қилиш — Ўзбекистон Республикаси ҳар бир фуқаросининг бурчидир" деб белгилаб қўйилган. Асосий Қонунимизнинг 125-моддасида эса Ўзбекистон Республикаси Қуроли Кучлари Ўзбекистон Республикасининг давлат суверенитетини ва ҳудудий яхлитлигини, аҳолининг тинч ҳаёти ва хавфсизлигини ҳимоя қилиш мақсадида тузилиши кўрсатилган.

Конституциямизда Қуроли Кучларнинг тузилиши ва уларнинг ташкил этилиши қонун билан белгиланади деб кўрсатилганидек, 1992 йил 3 июль куни "Мудофаа тўғрисида"ги, "Муқобил хизмат тўғрисида"ги ва "Умумий ҳарбий мажбурият ва ҳарбий хизмат тўғрисида"ги Қонунларнинг қабул қилиниши, ҳарбий хавфсизликни таъминлашнинг норматив-ҳуқуқий асосларини такомиллаштириш мақсадида 1995 йил 30 август куни Ўзбекистон Республикаси ҳарбий Доктринаси ва 1997 йил 29 август куни Ўзбекистон Республикаси Миллий хавфсизлик Концепциясининг қабул қилиниши билан ҳарбий соҳани тартибга солуви ўзига хос ҳуқуқий тизим шаклланди.

Бир вақтнинг ўзига, Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг 1992 йил 3 июль кунги "Ҳарбий қасамд тўғрисида"ги Қарори қабул

қилиниб, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1993 йил 22 ноябрь кунги "Ўзбекистон Республикаси Қуроли Кучлари ҳарбий қисмининг жанговар байроғи тўғрисида"ги, 1996 йил 9 октябрь кунги "Ўзбекистон Республикаси Қуроли Кучлари Низомларини тасдиқлаш тўғрисида"ги Фармонлари имзолашни натижасида қонун-оғи норматив ҳужжатлар ҳам яратилиб борилди.

Ҳарбий соҳадagi ислохотларнинг иккинчи даври бошланган 1998 йилдан кейин ҳарбий қонунчилигимизни такомиллаштириш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси томонидан 2000 йил 26 май куни "Фуқаро муҳофазаси тўғрисида"ги, 2000 йил 31 август куни "Радиациявий хавфсизлик тўғрисида"ги, 2000 йил 15 декабрь куни "Терроризмга қарши кураш тўғрисида"ги, 2001 йил 11 май куни янги тахрирда "Мудофаа тўғрисида"ги, 2002 йил 12 декабрь куни янги тахрирда "Умумий ҳарбий мажбурият ва ҳарбий хизмат тўғрисида"ги, 2003 йил 25 апрель куни "Ўзбекистон Республикаси Қуроли Кучлари резервидаги хизмат тўғрисида"ги Қонунлар қабул қилинди.

Ўзбекистон Республикасининг 2002 йил 12 декабрь кунги янги тахрирдаги "Умумий ҳарбий мажбурият ва ҳарбий хизмат тўғрисида"ги Қонунининг 4-моддасида: "Ҳарбий хизмат Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг Қуроли Кучлари сафида умумий ҳарбий мажбуриятни бажариш борасидаги давлат хизматининг алоҳида туридир" деб белгиланган. Қонунга мувофиқ ҳарбий хизматнинг қуйидаги турлари жорий этилган:

- мuddатли ҳарбий хизмат;
- сафарбарлик қақуруви резервидаги ҳарбий хизмат;
- контракт буйича ҳарбий хизмат;

— Ўзбекистон Республикаси Қуроли Кучлари сафида ҳарбий хизматни ўтаган резервчилар хизмати.

Мuddатли ҳарбий хизмат — бу қонунга мувофиқ мuddатли ҳарбий хизматга қақурилиш ёшидаги фуқароларнинг оддий аскарлар ва сержантлар таркиби лавозимларида, шунингдек, муқаддам ҳарбий хизматни ўтамаган офицерларнинг қонун ҳужжатларида

белгиланган мuddат мобайнида Қуроли Кучлар сафидаги мажбурий хизматидир.

Ўзбекистон Республикасида мuddатли ҳарбий хизмат ҳарбий хизматчиларига алоҳида эътибор билан қаралади. Айнан контракт буйича ҳарбий хизматга асосан мuddатли ҳарбий хизматни ўтаган фуқароларнинг қақурилишида уларнинг бир йил давомида ҳарбий хизмат жараёнида олган амалий ва назарий билимларини кейинги хизматлари давомида қўллаб, ҳақиқий Ватан ҳимоячиси бўлиб етишишлари инобатга олинган.

Бундан ташқари, Вазирлар Маҳкамасининг 2003 йил 22 майдаги "Ўзбекистон Республикаси Қуроли Кучларининг оддий аскарлар ва сержантлар таркибида мuddатли ҳарбий хизматни ўтаётган ҳарбий хизматчиларга қўшимча имтиёзлар бериш тўғрисида"ги Қарорига асосан мuddатли ҳарбий хизматчиларнинг ойлик пул маошлари икки баробарга, хизматдан резервга бўшатиладиган бериладиган пул миқдори эса, энг кам ойлик иш

ҳақининг 16 баробарига оширилади.

Юртбошимизнинг 2005 йил 31 октябрдаги қарорига биноан мuddатли ҳарбий хизматни ўтаётган аскарларимизга бериладиган имтиёзлар тизими янада такомиллаштирилди. Мuddатли ҳарбий хизматни ўтаб бўлган сўнг ҳарбий қисм тавсияномасига эга бўлган фуқароларга мамлакатимиз олий ўқув юртиларига ўқишга киришда тест-да тўпланиши керак бўлган энг кам баллнинг 25 фоизи миқдорига балл қўшиб берилиши тартиби жорий қилинди.

Шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2008 йил 20 ноябрдаги "Фуқароларнинг Ўзбекистон Республикаси Қуроли Кучларида мuddатли ҳарбий хизматни ўташ шарт-шaroитларини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Фармони ҳам муҳим аҳамиятга эга бўлди. Маъқур Фармонга асосан фуқароларнинг мuddатли ҳарбий хизматга йилига икки марта қақуридан иборат совет тизимидан қолган ва мuddатли ҳар-

Отабек ХОЛБОВЕВ,
Ўзбекистон Республикаси
Ҳарбий прокуратураси АМИБ
катта терговчиси

бий хизматчиларга ҳарбий мутахассислик сирларини ўрганишга қийинчилик туғдирадиган одатга барҳам берилиб, юртимизда 2009 йилдан бошлаб фуқароларни Қуроли Кучлар таркибига мuddатли ҳарбий хизматга йилига бир марта — февраль-март ойларида қақуриш ва белгиланган мuddатли ҳарбий хизматни ўтаб бўлган фуқароларни захирга март-апрель ойларида бўшатиш тартиби жорий қилинди.

Хулоса қилиб айтadиган бўлсак, муқаддас бурч бўлган Ватанини ҳимоя қилишдек вазифани бажарётган мuddатли ҳарбий хизматчиларнинг миллий армиямиз сафида ўтган даври улар ҳаётида жисмоний ва маънавий камол топиши, Ватанга муҳаббат ва унинг ҳимоясига шай туриш руҳида қатъиятли, бир сўзли ҳақиқий йигитлар бўлиб шаклланиш даври сифатида эса олиншига ҳеч қим шубҳа билан қарайми.

Хабар

Муҳим дастуриламал

Инсон ҳуқуқлари буйича Ўзбекистон Республикаси Миллий маркази Германия Федератив Республикасининг Ўзбекистондаги элчихонаси билан ҳамкорликда шу йил 23 май куни "Туркистон" меҳмонхонасининг Мажлислар залида "Маҳкумлар ҳуқуқлари: халқлар ва миллий стандартлар" китобининг тақдимот маросимини ўтказди.

Маросимда УзР ИИВ Жазони ижро этиш Бош бошқармаси, прокуратура, турли халқаро ташкилотлар вакиллари, бир қанча хорижий мамлакатларнинг Ўзбекистондаги факултода ва мухтор элчилари, шунингдек, журналистлар иштирок этдилар.

Китоб муаллифларидан бири ва масъул муҳаррири, юридик фанлар доктори, профессор Акмал Саидов тақдимот маросимида сўзга чиқиб, ушбу китоб Инсон ҳуқуқлари буйича Ўзбекистон Республикаси Миллий маркази ва Ички ишлар вазирлигининг Жазони ижро этиш Бош бошқармаси томонидан нашрга тайёрлангани, ГФРнинг Ўзбекистондаги элчихонаси эса унинг чоп этилишини молиявий қўллаб-қувватлаганини маълум қилди. Китоб муқаддима, кириш, учта боб ва хулосалардан ташкил тошган бўлиб, хотимада маҳ-

кумлар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш буйича халқаро ҳужжатлардан қўчирмалар илова қилинган.

Маълумки, суд жиноят содир этган шахоларни қўлга олувчи маҳрум этиб, жазони ижро этиш жойларига жўнатиш тўғрисида ҳукм чиқарса-да, маҳкумларнинг бир қанча ҳуқуқлари, яъни жазони ижро этиш муассасаларида қўлаш шaroитларда сақланиш ҳуқуқи, ахборот олиш ҳуқуқи, меҳнат қилиш ҳуқуқи, таълим ва дам олиш ҳуқуқи, тиббий ёрдам олиш ҳуқуқи, виждон эркинлиги ҳуқуқи, юридик ёрдам олиш ва шикоят билан мурожаат қилиш ҳуқуқлари сакланиб қолади. Китобнинг иккинчи бобида маҳкумларнинг ушбу ҳуқуқлари аниқ-тиниқ баён қилинган ҳамда уларни таъминлаш йўллари кўрсатиб берилган.

Учинчи бобда эса пенитенциар тизимда хизмат қилadиган ходимларнинг асосий мажбуриятлари баён қилинган. Тақдимот маросимида сўзга чиққан маърузачилар китоб хусусида илқ фикрлар билдириб, ушбу китоб шахсининг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларини муҳофаза қилишга, қонунни ва қонунийликни таъминлашга йўналтирилган суд-ҳуқуқ тизимини янада гуманлаштириш ва либераллаштириш ишида муҳим дастуриламал бўлишини таъкидлаб ўтдилар.

Йўлдош ПАРДА

Huquq

Спорт — саломатлик гарови

Фарзанд тарбияси юрт тараққиёти, жамият раванқида муҳим ўрин тутadi. Шундан келиб чиқиб айтиш мумкинки, эртамиз эгаларини ҳар жиҳатдан комил инсонлар қилиб ўстириш, улар онгиди спортга муҳаббат туйғуларини шакллантириш борасида ўтган йиллар давомиди кенг қўламли ҳамда улкан ишлар бажарилди. Ҳозир қайси шаҳар, туман ёки олис қишлоқ ҳудудига борманг, кўркам ижтимоий-маиший бинолар қаторида бир-бирдан чиройли, муҳташам спорт мажмуалари, стадионлар ва иншоотларга кўзингиз тушади. Минглаб болаларнинг ўзлари севаган спорт турлари билан шуғулланиётгани эса ҳавасингизни келтиради.

Жорий йилнинг февраль ойида Оқсаройда бўлиб ўтган Ўзбекистон Болалар спортини ривожлантириш жамғармаси Ҳомийлик кенгашининг навбатдаги йиғилишида Юртбошимиз ушбу йўналишда туپланган тажрибалар, кўлга киритилган натижалар ҳақида атрафлича тўхталиб, олдимизда турган муҳим вазифаларга алоҳида эътибор қаратдилар. "Фарзандларимизнинг спортга қизиқиши ва интилишини, керак бўлса, спортга бўлган меҳрини аини ёш болалик давридан уйғотган тақдирдагина спорт ҳар қайси одамнинг ҳаётида, ҳақиқатан ҳам, доимий ҳамроҳ бўлиб қолишига эриша оламиз. Ҳаётнинг ўзи бу фикрни ҳар қадамда тасдиқлаб беради. Бу фикр — ҳулосага ҳар биримиз ўз ҳаётимиз, ўз тажрибамиз мисолида ишонч ҳосил қилишимиз қийин эмас, албатта. Яъни болаларимизни бочга ва мактаб ёшидан спорт оламига жалб этган ҳолда, бу борада қўзланган мақсадларга эришиш мумкин", дея таъкидлади давлатимиз раъси.

Вилоят прокуратура органлари томонидан мавжуд спорт иншоотларининг сакланиш ва замонавий спорт анжомлари билан таъминлаш, улардан

Зафарбек ҒУЛОМЖОНОВ,
Андижон вилоят прокуратураси
бўлим прокурори

фойдаланиш самарадорлигини ошириш, бу борада мутасаддилар масъулиятини кучайтириш масаласига ҳам жиддий эътибор қаратилмоқда. Жисмоний тарбия ўқитувчилари ва спорт мураббийларининг ўз ишига масъулият билан ёндашиши кундалик талабга айланган. Сўнгги йилларда спорт билан шуғулланадиган болаларнинг бўйи ўсганлиги, вазни ошганлиги ва мактаб ёшидаги ўғил-қизлар орасида сурункали касалликлар каймаганлиги ҳам шундан далолатдир.

Шу ўринда вилоятнинг чекка тумани ҳисобланмиш — Улугнор туманидаги биргина 2-болалар ва ўсмирлар спорт мактабида олиб борилаётган ишлардан мисол келтириб ўтишни жоиз деб ҳисобладик. Бу ерда спортнинг гимнастика, бадий гимнастика, стол тенниси, кураш, мини-футбол турлари бўйича 33 та гуруҳда 408 нафар ёш спортчи шуғулланади. Машгулотлар ўтказиш учун спорт зали, теннис корти, волейбол, баскетбол, мини-футбол майдонлари мавжуд. Албатта, яратилган бундай шарт-шароитларга жавобан иштирокчилар ўзларининг яхши натижалари билан жавоб бермоқда. Спорт турлари бўйича вилоят ва республика мусобақаларида бир қанча ютуқларни кўлга киритди. Бадий гимнастика бўйича водий биринчилигида 3-ўринни кўлга киритди. Гимнастикани қизларимизнинг ютуқлари фахрланса арзигulik.

Кураш бўйича 1995-1996 йилда тузилган ёшлар ўртасида ўтказилган вилоят биринчилигида умумжамоа ҳисобида иккинчи ўринни кўлга киритди. Учта вакилимиз "Андижанка" хотин-қизлар футбол жамоаси таркибига ўйнамоқда. Мактаб

педагогик жамоаси бу ютуқлар билан чекланиб қолмади. Ҳозирги кунда ҳам янги ютуқлар сари пухта ҳозирлик қилинмоқда. Мазкур даргоҳда туман прокуратураси ташаббуси билан тез-тез турли спорт тадбирлари ўтказиб боришмоқда.

Яқинда "Ёшлар гирёвандлик, киноятчилик, диний экстремизм ва терроризмга қарши" шiori остида тадбир бўлиб ўтди. Тадбирдан қўзланган мақсад, ўсиб келаётган ёш авлоднинг киноятчиликка, диний экстремизм ва терроризм, гирёвандликка қарши кураш руҳида тарбиялаш, болалар спортини ривожлантириш, оммавий жисмоний тарбия ва спортни тарғиб қилиш, ўқувчиларнинг бўш вақтини мазмунли ташкил этиш, иктидорли спортчиларни аниқлашдан иборат бўлиб, бунга эришилди.

Спорт мусобақаларида эришаётган натижалар болалар спортини ривожлантириш йўлида қилинаётган саъй-ҳаракатлар мевасидир. Зеро, Президентимиз таъкидлаганидек, "Болалар спортини ривожлантиришдан туриб, Ўзбекистон спортининг келажагини таъминлаш, халқаро майдонда унинг обрў-эътибор қозонишига эришиш мумкин эмас".

Вилоят марказида компьютер-ахборот ресурс маркази, турли фан кабинетлари, касбга ўргатиш курслари, спорт комплекслари бўлган муҳта-

шам "Ёшлар маркази", шаҳар ва туманларда болалар ихтиёрига берилган 50 га яқин ижодиёт марказлари ўсмирларнинг ҳам маънавий, ҳам жисмоний ривожланиши ва бўш вақтларини мазмунли ўтказишларига хизмат қилмоқда.

Бундан ташқари, бу даврда Андижон шаҳридаги 7,5 га ер майдонида сунъий кўл ташкил этилган, жами 18 гектардан иборат "Нодирабегим" номли маданият ва истироҳат боғи, 12 минг ўринли 7 та спорт йўналишига ихтисослашган "Баркамол авлод" спорт мажмуаси вилоят халқ таълими бошқармаси тасарруфига ўтказилиб, ушбу муассасалар тўлиқ таъмирдан чиқарилиб, болалар ихтиёрига берилган.

Болаларни спорт билан мунтазам шуғулланишга кенг жалб этиш, янги-янги спорт мажмуалари, стадионлар ва иншоотлар қуриш, уларга юқори малакали ўстоз ва мураббийларни жалб этиш масалалари давлатимиз сиёсатининг асосий йўналишларидан бири бўлиб ҳисобланади.

Ҳозирда фаолият кўрсатаётган 36 та ўйингоҳ, 714 та спорт заллари, 38 та сузиш ҳавзалари ва 3512 та спорт майдонлари болалар ихтиёрига берилган.

Вояга етмаганларни соғломлаштириш, назоратсизлигини олдини олиш мақсадида уларнинг жисмоний баркамол-

лигига хизмат қилувчи 6 та спорт мажмуаси, 4 та сузиш ҳавзаси ва 25 та спорт заллари барпо этилган.

Биргина 2010 йилда Андижон шаҳри Шўрбулоқ даҳасидаги футболчилар тайёрлашга ихтисослашган халқаро талабларга тўлиқ жавоб берадиган мактаб-интернат, Улугнордаги қайта таъмирдан чиққан стадион, 2 та спорт саройи фойдаланишга топширилди. Болалар спортини ривожлантириш жамғармаси маблағлари ҳисобида жорий йилда 3 та умумтаълим мактабларида спорт заллари қурилди, 1 та ўйингоҳ, 4 та сузиш ҳавзаси, 4 та мусиқа мактаби капитал таъмирланиб, фойдаланишга топширилди. Андижон шаҳридаги спорт мажмуаси тўлиқ реконструкция қилиниб, барча қўлайликларга эга "Ёшлар" спорт саройи барпо этилди.

Ногирон, жисмоний имкониятлари чекланган ва ўзгалар ёрдамига муҳтож болаларга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Ўтган "Баркамол авлод йили"да Хўжабод туман прокуратураси ташаббуси билан Хўжабод туманида ногирон болаларни соғломлаштириш маркази очилди. Байрам дастурхони атрафига тақлиф этилган 171 нафар ногирон болаларга турли ўйинчоқ ва кийим-кечаклар улашилди, 14 нафарига ногиронлик аравачаси, эшитиш мосламаси, қўлтиқтаёқ ва компьютер туҳфа қилинди. Жорий йилнинг биринчи чорагида бу каби тадбирлар Андижон, Шахрихон ва Булоқбоши туманларида ҳам бўлиб ўтди.

Тарбияси оғир бўлган болаларни спортга жалб этиш орқали уларнинг ижобий томонида ўзгаришига эришиш мақсадида барча туман ва шаҳарларда 20 га яқин тўғарақлар фаолият кўрсатмоқда. Асака туманида прокурор ташаббуси асосида ташкил этилган "Посбон", "Қалқон" клубларида 2 мингга яқин болалар шуғулланмоқдалар.

Дарҳақиқат, эртамиз эгалари бўлишим ёш авлоднинг ҳар жиҳатдан комил инсон қилиб ўстириш, фарзандларимиз калбида Ватанга муҳаббат ва садоқат туйғуларини шакллантиришда спортнинг аҳамияти беқийс.

Бозор иқтисодиёти шароитида фуқаролик ҳуқуқий муносабатларининг иштирокчилари ўртасидаги алоқаларнинг аксарияти шартномалар тузиш орқали амалга оширилади. Шартнома ўз навбатида тарафларга, яъни кредитор ва қарздорга юзбандлик ҳуқуқ ҳамда мажбуриятларни нисбатан қилтиради.

Маълумки, Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг 22-боби "Мажбуриятларнинг бажарилишини таъминлаш" билан боғлиқ муносабатларни тартибга солишга қаратилган бўлиб, мазкур боб нормаларида мажбуриятнинг бажарилиши неустойка, гаров, қарздорнинг мол-мулкни ушлаб қолиш, кафилик, қафолат, заллат ҳамда қонун ҳужжатлари ёки шартномада назарда тутилган бошқача усуллар билан амалга оширилиши мумкинлиги қайд этилган. Амалиётта назар ташлайдиган бўлсак, мазкур усуллардан энг кўп қўлланилаётгани гаров муносабатлари эканлигига гувоҳ бўламиз.

Гаров бир шахснинг бошқа шахста мол-мулкни ёки унга бўлган мажбуриятларни таъминлаш учун беришини акс эттирувчи битим ҳисобланади. Гаровга кўра, қарздор гаров билан таъминланган мажбуриятни бажармаган тақдирда кредитор (гаровга олувчи) бу мажбурият бўйича ўз талабини гаровга қўйилган мол-мулкнинг қийматидан ушбу мол-мулк эгаси бўлган шахс (гаровга қўйувчи)нинг бошқа кредиторларига қараганда имтиёзли сурағда қаноатлантирилишига ҳаққи бўлади.

Таъкидлаш жоиз, мамлакатимизда бу каби муносабатларни тартибга солишни мустаҳкам қонуний база яратилган. Бу йўналишда мамлакатимизда олиб борилаётган илчил сиёсат тўғри ва аниқ мақсадларга қаратилганини биргина жаҳон молиявий-иқтисодий инқирозининг салбий оқибатлари таъсири бизда бошқа вужудланган давлатларга қараганда анча кам бўлгани ҳам яққол исботлаб турибди.

Албатта, бугунги шиддаткор ҳаёт, глобаллашув жараёналари мавжуд қонунларни янада такомиллаштириб боришни тақозо этади. Шу нуқтаи назардан ҳозирги кунда амалиётда ҳуқуқий муносабатлар орқали та-

Гаров ўз моҳиятини оширди

рафлар зиммасига олган турли мажбуриятларни ўз вақтида бажара олмагани оқибатида юзага келадиган жавобгарликни белгилаш ва зарарни ундириши масаласи юзасидан турли тушунмовчиликлар келиб чиқмоқда.

Шу боис, қонунаришимизни амалиётда юзага келаятган, кредитор ҳуқуқларининг бузилиши ҳолларига чек қўйиш ва унинг манфаатларини самарали ҳимояланишини таъминлаш, қонунлардаги номувофиқликларни бартараф қилишни назарда тутувчи Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг 282 ва 283-моддаларига қўшимчалар ҳамда "Суд ҳужжатлари ва бошқа органлар ҳужжатларини ижро этиш тўғрисида"ги Қонуннинг 23, 51, 54-моддаларига ўзгариш ва қўшимчалар киритилди. "Ипотека тўғрисида"ги Қонун эса, "Суд ҳужжатлари ва бошқа органлар ҳужжатлари мажбурий ижро этилаётганда ундирувчи гаровга қўйилган мол-мулкка қаратилишининг оқибатлари" деб номланган алоҳида 281-модда билан тўлдирилди.

Ушбу қонунларга киритилган ўзгариш ва қўшимчалар концепцияси асосан икки муаммони кил қилишни ўз олдига мақсад қилиб қўйган эди.

Биринчидан, суд ижрочилари ундирувчи амалга ошириш вақтида қарздорнинг барча қарзларини унинг мол-мулкларига ҳисобидан ундиришини амалга ошириши қонун ҳужжатларимизда белгиланган. Шу боис, агар унинг мажбуриятларини таъминлашга қаратилмаган мол-мулклари қарзларини қоплашга етарли бўлмаса, ундирувчи қарздорнинг гаровга қўйилган мол-мулкига қаратиш мумкин бўлади. Бунда суд ижрочилари ундирувчи иши қўзғатилган кундан эътиборан қўпи билан ул кунлик муддат ичида кредиторни қарздор билан тузилган шартномадаги қарздор мажбуриятлари бажарилишини таъминланган мол-мулкига ундирувчи қара-

тилаётганини ва гаров билан таъминланган мажбуриятни муддатидан илгари қарздор томонидан бажаришни талаб қилиши ҳақида оғоҳлантирувчи хат билан мурожаат қилиши шартлиги белгиланди. Агар кредитор бу ҳуқуқдан фойдаланса, аввало ушбу мол-мулк билан таъминланган мажбурият қаноатлантирилиб, сўнгра бошқа зарарларнинг ундирилишига қаратилди. Агарки, кредитор қарздор билан тузилган шартноманинг муддати тугамаганлиги боис, бундай ҳуқуқидан фойдаланмаса, унда ундирувчи гаровдаги мол-мулкка қаратиш мумкин бўлади. Кредитор ва қарздор ўртасидаги шартномавий муносабат давом этверади, лекин ушбу шартномадаги қарздорнинг мажбуриятлари гаров билан таъминланмаган бўлиб қолади.

Гаровнинг бир тури бўлиши кўчмас мулк гаровга қўйилганда, яъни ипотека муносабатларида юқоридаги ҳолатларда ипотеканинг бекор бўлишига олиб келади.

Суд ижрочилари ундирувчи қаратган гаровга олинган мол-мулкни реализация қила олмаса, яъни сота олмаган тақдирда эса, яна ушбу мол-мулк қўпидан гаров сифатида мажбуриятнинг бажарилишини таъминлашга қаратилиши мумкин. Бундан кўриниб турибдики, қонунаришимизга киритилган юқоридаги ўзгариш ва қўшимчалар натижасида қарздорнинг манфаатлари бузилмади. Кредиторга эса ўз ҳуқуқларидан фойдаланишга зарур ҳуқуқий имкониятлар яратилди. Бошқача қилиб айтганда, шартномавий мажбуриятларнинг бажарилишини таъминлаш усули бўлиши гаровнинг моҳияти оширилди.

Иккинчидан, қонунаришимизга киритилган бундай ўзгариш ва қўшимчалар, ўз навбатида, мамлакатимизда амалга оширилаётган суд-ҳуқуқ ислохотларини давом эттириб, жазоларни либераллаштиришда амалга оширилаётган яна бир қадам бўлиб десак, муболага бўлмас.

Жаҳонгир БОБОЕВ,

Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати

Бинобарин, гаров билан боғлиқ муносабатларни такомиллаштириш натижасида "Суд ҳужжатлари ва бошқа органлар ҳужжатларини ижро этиш тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни нормалари Ўзбекистон Республикаси Жиноят-ижроия кодексини нормалари билан мувофиқлаштирилди. Жумладан, амалиётда "Суд ҳужжатлари ва бошқа органлар ҳужжатларини ижро этиш тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига мувофиқ, суд ижрочилари ижро ҳужжатига талабларни ихтиёрий равишда бажаришини ижро иши юритиш қўзғатилган кундан эътиборан қўпи билан беш кунлик муддат ичида бажаришни талаб этиш эдилар. Киритилган қўшимчага мувофиқ, эндиликда ушбу муддат, Жиноят-ижроия кодексининг 19-моддаси талабларидан келиб чиқиб, жарима тариқасидаги жазога ҳукм қилинган шахс жаримани ҳукм қонуний қўлغا киритган кундан бошлаб бир ойлик муддат ичида ихтиёрий равишда тўлаш учун ҳамда ул саккиз ёшга тўлмаган жиноят содир этган ва жарима тариқасидаги жазога ҳукм қилинган шахс ҳукм қонуний қўлға киритган кундан бошлаб олти ойлик муддат ичида жаримани ихтиёрий равишда тўлаш учун шартот яратилди.

Бу эса, ўз навбатида, жазога ҳукм қилинган шахсларга реал тарзда ўз маблағларини тўлаб, зарарни қоплашлари учун кенг имконият яратиб берди.

Ҳулоса қилиб айтганда, мазкур қонунларга киритилган ўзгариш ва қўшимчалар ҳуқуқни бир хил тарзда қўллаш амалиётини барпо этиш учун етарли шароитларни яратиб, ушбу йўналишда илмий тадқиқотларни амалга оширишга ундайди.

Фуқароларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилишда битимларни ҳақиқий эмас деб топиш асослари

Фуқароларнинг қонуний ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш ҳамда уларнинг тўлиқ ижросини таъминлашнинг бугунги кундаги энг самарали воситаларидан бири битимлардир. Битимлар — фуқаролар ва юридик шахсларнинг фуқаролик ҳуқуқ ва бурчларини белгилаш, ўзгартириш ва бекор қилишга қаратилган ҳаракатлар.

Хар қандай битим шахсларнинг эркинроқда си билан боғлиқ бўлиб, муайян ҳуқуқий оқибат туғдиришга қаратилади. Битим — фуқаро ва ташкилотларнинг маълум моддий ҳамда маданий эҳтиёжларини қондиришга қаратилган эркинликнинг ўзида ифода этади.

Битимларни тузиш учун қуйидаги шартлар муҳимдир: — битим тузувчи шахс фуқаролик ҳуқуқининг субъекти ҳисобланиши;

— муайян битимни тузувчи шахсда бу битимни тузиш эрки бўлиши ва бу маълум ҳуқуқий оқибатлар туғдиришга қаратилган бўлиши лозим; — шахснинг эрки муайян юридик факт ҳисобланган ҳаракатда ўзининг ташқи ифодасини топиши, яъни маълум шаклда изхор қилинган бўлиши керак.

Битимлар озгаки ва ёзма (оддий ёки нотариал тасдиқланган) шаклда тузилади.

Фуқаролик кодексининг 106-моддасига биноан қонун ҳужжатларида ёки тарафларнинг келишувидеа ёзма тасдиқланган шакл белгилаб қўйилмаган, жумладан, у тузилаётган вақтнинг ўзидаёқ бажариладиган битим озгаки тузилиши мумкин. Шахснинг хатти-ҳаракатидан унинг битим тузишга бўлган хоҳиши-иродаси билиниб турган ҳолда ҳам бундай битим тузишга ҳисобланади. Бирок, фуқаролар томонидан битимларни тузиш учун қонуний асосларга риоя этмаган ҳолда тузилган битимлар ҳақиқий эмас деб топилишига асос бўлади.

Хусусан, ҳақиқий саналмайдиган битимларнинг вужудга келиши, тарафларнинг хатти-ҳаракатлари, ҳуқуқий оқибатларига кўра қуйидаги икки турга бўлиш мумкин:

— ўз-ўзидан мутлақ ҳақиқий саналмайдиган битимлар;

— низоли битимлар. Ўз-ўзидан ҳақиқий саналмайдиган битимларга қонун талабларига мувофиқ бўлмаган, Ўзбекистон Республикасининг манфаатларига хилоф равишда тузилган, ўн тўрт ёшга тўлмаган шахс томонидан тузилган, қалбаки ва кўзбўямачилик учун тузилган битимлар қиради.

Давлат ва жамият манфаатларига хилоф мақсадларда тузилганлиги сабабли ҳақиқий саналмаган битимлар қуйидаги ҳуқуқий оқибатларни вужудга келтиради:

— битим тузувчи тарафларнинг ҳар қайсисидеа ҳам гараз ният бўлса, ҳар икки тараф томонидан бажарилган битим юзасидан олинган ҳамма нарсалар ундирилиб, давлат даромадига ўтказилади;

— битим фақат бир тараф томонидан бажарилганида, иккинчи тарафдан унинг ол-

ган ҳамма нарсаси ва унинг эвазига биринчи тарафга тўлаши лозим бўлган нарсалар ундирилиб, давлат даромадига ўтказилади;

— битимлар тузишда бир тарафдангина гараз бўлган тақдирда, унинг битим бўйича олган ҳамма нарсаси иккинчи тарафга қайтариб берилиши лозим, иккинчи тараф олган ёки битимнинг ижроси эвазига олиши лозим бўлган нарсалар ундирилиб, давлат даромадига ўтказилади.

Битимлар билан боғлиқ низоларни судда кўриб чиқишда юридик ва жисмоний шахсларнинг мулкӣ ҳуқуқлари ва қонун билан қўриқланадиган манфаатларини ҳимоя қилишда Ўзбекистон Республикаси Олий суди пленумининг 2006 йил 22 декабрдаги "Суд амалиётида битимларни тартибга солувчи қонунчилик нормаларини татбиқ қилишда вужудга келадиган айрим масалалар тўғрисида"ги 17-сонли қарори муҳим аҳамият касб этади. Мазкур қарорда белгила-нишича, битимлар билан боғлиқ низоларни судда кўриш амалиётиги умумлаштириш натижасига кўра, судлар битимларга оид муносабатларни тартибга солувчи қонунчилик нормаларини асосан тўғри татбиқ қилиш ҳамда битимлар тузиш ва уларнинг ҳақиқий эмаслиги билан боғлиқ низоларни кўришда ФКнинг 9-бобидеа назарда тутилган, яъни фуқаролик ҳуқуқ ва бурчларини вужудга келтирувчи битимлар ҳақидаги қоидалар ҳамда айрим битим турларини тартибга солувчи ФК ва махсус қонун нормалари асосидеа ҳал қилиши инобатга олган ҳолда қуйидаги ҳолатларга алоҳидеа эътибор қаратишлари лозим:

— битимларни ҳақиқий деб топиш ҳақидаги даъво-ларни кўришда судлар ҳақиқатан ҳам, тарафлар ўртасидеа битим тузиш ҳақида келишув бўлганлиги, битим шартларининг тўлиқ ёки қисман бажарилганлиги ва битимни нотариал тасдиқлашга монелик қилган сабабларни аниқлашлари лозим;

— Фуқаролик кодексининг 112-моддасига мувофиқ, битимнинг қисман ёки тўлиқ бажарилганлиги ҳақидаги ёзма далиллар мавжуд бўлганда ёҳуд жавобгар томонидан битим тузилганлиги тан олинганда судлар ҳар қандай битимларни эмас, фақатгина қонунда нотариал тасдиқлашиши ёки давлат рўйхатидан ўтказилиши талаб қилинадиган битимларни ҳақиқий деб топишлари мумкинлигига эътибор қаратиши лозим;

— қонунда мажбуриятларнинг айрим турларини тартибга солувчи ФК нормала-

рида бошқачеа тартиб белги-ланган бўлмаса, битимларни ҳақиқий эмас деб топиш тўғрисидаги талаблар бўйичеа умумий даъво мuddати уч йил белгиланганлигини алоҳидеа эътироф этиш лозим.

Фуқаролик кодексининг 160-моддаси талабига муво-фик, даъво мuddатининг тўхтатилиши, узилиши ва тик-ланиши ҳақидаги ФКнинг 156, 157, 159-моддалари қоидалари, агарда қонунда бошқачеа тартиб белгиланган бўлмаса, мажбуриятларнинг айрим турларига ҳам тааллуқ-лидир.

Битимларга оид низоларни кўришда шартномани ҳақиқий эмас деб топиш ва шартномани бекор қилиш тушунчаларини бир-биридан фарқлаш лозим. Унга кўра, Ўзбекистон Республикаси ФКнинг 9-боби 113-126-мод-даларида кўзда тутилган битимларнинг ҳақиқий эмасли-гини тартибга солувчи нор-маларда баён этилган асос-лар бўйичеа шартномаларнинг ҳақиқий эмас деб топилиши-га йўл қўйилади. Бунда Ўзе-бекистон Республикаси ФКнинг 114-моддаси 1-қисмига му-вофиқ, ҳақиқий бўлмаган битим унинг ҳақиқий эмаслиги билан боғлиқ бўлган оқибат-лардан ташқари бошқеа юри-дик оқибатларни вужудга кел-тирмайди ва у тузилган пайт-дан бошлаб ҳақиқий эмас деб ҳисобланади. Шартномани бекор қилиш эса тўлиқ ёки қисман бажарилмаган шарт-номани ва унинг оқибатида вужудга келган тарафларнинг ҳуқуқ ва мажбуриятларини келгусида бекор қилишга қаратилган ҳаракатдир.

Битимларни ҳақиқий эмас деб топиш ҳақидаги талабдан фарқли равишда шартнома-ни бекор қилиш ҳақидаги тала-бада даъво мuddати чеклан-маган бўлади ва бундай даъ-во билан мурожаат қилишга шартнома ҳаракатда бўлган бутун давр мобайнида йўл қўйилади. Бир томонлама битимларнинг ҳақиқий эмасли-ги ФКнинг 9-бобидеа белги-ланган умумий қоидалар билан, уни бекор қилиш шарт-лари эса айнан шу туркумда-ги битимларга оид қоидалар билан тартибга солинади (мас-алан, ишончнома ва васият-номани бекор қилиш ФК 141, 142, 1127-моддалари).

Айрим тоифадаги битим-ларни тузиш тартиби ва шартлари мажбуриятларнинг айрим турлари тўғрисидаги ФК қоидалари ва махсус қонунлар билан тартибга со-линишини ҳисобга олиб, суд-лар битим шакли ва тузили-ши тартиби қоидаларига риоя қилмаслик, тўғридан-тўғри қонун қоидаларида ва қонунчилик актларида кўрсатилган ҳолатлардагина ФКнинг 115-116-моддалари асосидеа битимнинг ҳақиқий эмаслигини келтириб чиқра-ди. Фуқаролик кодексининг 122-123-моддаларида кўрсатилган асослар бўйичеа битим-ни ҳақиқий эмас деб топиш

ҳақидаги низоларни кўриш-да судлар янглишиш таъсири-да, алдаш, зўрлик, кўрқитиш, бир тараф вакилининг иккин-чи тараф билан ёмон ниятда келишиши ёки оғир ҳолат-лар юз бериши таъсирида тузилган битим тушунчалари-ни бир-биридан фарқлаш-лари лозим. Шу билан бирга-ликда, ўз ҳаракатларининг аҳамиятини тушуна олмайди-ган ёки уларни бошқачеа ол-майдиغان фуқаро томонидан тузилган битимнинг ҳақиқий эмаслиги бўйичеа низолашил-ганда, судлар исботлаш воси-таларига йўл қўйилиши ҳақидаги ФКнинг 59-модда-си қоидаларидан келиб чи-қиб, иш бўйичеа тегишли (психологик) экспертиза та-йинлаш масаласини муҳока-ма қилишлари лозим. Суд-лар юқоридеа қайд этилган асос бўйичеа низолашлает-ган битимни муомалага лаё-қатсиз фуқаро томонидан ту-зилган битимдан фарқлаш-лари лозим, бунда биринчи ҳолатдан фарқли равишда даъво муомалага лаёқатсиз деб топишдан шахснинг ман-фаатини кўзлаб унинг ҳоми-си ёки прокурор томонидан кўзгатилиши мумкин.

Бундан ташқари, Фуқаро-лик кодексининг 128-модда-сида кўзда тутилган битим-нинг бир қисми деганда, битимнинг мазмунига тааллуқ-ли бир ёки бир неча шарт-ларнинг мавжуд бўлмаганли-ги ушбу битимни амалга ошириш имкониятини истис-но қилмаслиги тушунилади.

Алишер ХИДОЯТУЛЛАЕВ,
Бош прокуратуранинг
ОЎК катта ўқитувчиси

Қонун талабларига кўра, жид-дий аҳамиятга эга бўлган ва улар мавжуд бўлмаганда битимнинг қолган шартлари битим иштирокчилари учун ҳуқуқ ва мажбуриятлар келтириб чиқармайдиган шарт-лар бундан мустасно.

Битимнинг бир қисми ҳа-қиқий саналмаслиги унинг ўз-ўзидан ҳақиқий бўлмаганли-гидан, шунингдек, ундаги муайян шартларнинг ФКда белгиланган битимларнинг ҳақиқий эмаслиги тўғрисидаги асослар бўйичеа низолашу-ви оқибатида келиб чиқади. ФКнинг 119-121-моддалари-даги асослар бўйичеа битим-нинг бир қисми ҳақиқий са-налмаслиги низолашилганда бу унинг бутунлай ҳақиқий эмаслигини келтириб чиқра-риши мумкин. Лекин шу билан бирга, судлар томонидан битимнинг бир қисми ҳақиқий саналмаслиги унинг бошқеа саналмаслиги унинг бошқеа қисмларининг ҳақиқий санал-маслигига сабаб бўлмаслиги қонунда алоҳидеа кўрсатили-ши мумкин.

Хулосеа ўрнида таъкидлаш жоизки, тузилаётган битим-ларнинг қонунга мувофиқ ра-вишда тузилишини ҳамда тарафларнинг ҳуқуқ ва қонуний манфаатларини тўлиқ таъ-минлашда моддий ва процес-суал қонун ҳужжатларининг тўғри ва аниқ қўлланилиши ўзига хос аҳамиятга эга.

Ишонч телефонлари

Маҳаллий давлат ҳокимияти, назорат қилувчи ва лицензия берувчи органлар томонидан тадбиркорлик субъектларига рух-сатномалар бериш, тадбиркорлик фаолиятини ташкил этиш, қурилишга рухсат бериш, кадастр орқали расмийлаштириш ва бинолар ижараси учун тўлов миқдорини белгилашда қонунбу-зилиш, бюрократик тўсқинликлар ва сансалорликларга йўл қўйилган тақдирда, Сиз тадбиркорлар ўз ҳуқуқларингизни ҳимоя қилиш учун Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси ҳузу-ридаги Солик, валютаси оид жиноятларга ва жиноий даромад-ларни легаллаштиришга қарши курашиш департаменти, Қорақалпоғистон Республикаси, Тошкент шаҳри ва вилоятлар прокуратураларининг қуйидаги "Ишонч телефони" рақамлари-га ёки «007» қисқа рақамга кўнгирак қилишигиз мумкин.

№	Прократура органлари	Ишонч телефонлари
1.	Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси	Код: 8371 232-43-91 232-45-40
2.	Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси ҳузуридаги СВОЖДЛИК Департаменти	Код: 8371 233-84-20
3.	Андижон вилоят прокуратураси	Код: 8374 224-06-09
4.	Бухоро вилоят прокуратураси	Код: 8365 223-74-79
5.	Жиззах вилоят прокуратураси	Код: 8372 226-09-62
6.	Қашқадарь вилоят прокуратураси	Код: 8375 221-07-82
7.	Қорақалпоғистон Республикаси прокуратураси	Код: 8361 222-26-39
8.	Навоий вилоят прокуратураси	Код: 8436 225-07-17
9.	Наманган вилоят прокуратураси	Код: 8369 226-23-02
10.	Самарқанд вилоят прокуратураси	Код: 8366 235-07-34
11.	Сирдарь вилоят прокуратураси	Код: 8367 223-38-22
12.	Сурхондарь вилоят прокуратураси	Код: 8376 223-20-36
13.	Тошкент шаҳар прокуратураси	Код: 8371 271-12-26
14.	Тошкент вилоят прокуратураси	Код: 8371 277-76-18
15.	Фарғона вилоят прокуратураси	Код: 8373 224-04-80
16.	Хоразм вилоят прокуратураси	Код: 8362 227-45-71

Бундан ташқари, фуқароларнинг илтимос ва мурожаатлари-ни қундалик навбатчилик асосидеа қабул қилиш бўйичеа барча туман-шаҳар прокуратураларида ишонч телефонлари ташкил этилган.

Сизнинг ҳуқуқ ва қонуний манфаатларингиз тезкорлик билан ҳимоя қилиниши таъминланади.

Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси

Бадбаж

Уни Бухоро шахридан ушлаб келтиришди. У шахарма-шахар кезиб, яшириниб юрган эди. Эртами-кечми, қилмиши учун жавоб бериши муқаррарлигини биларди. Ушланаётганида бирон-бир қаршилик кўрсатмади. Дастлабки тергов авваладаёқ айбига иқроор бўлди. Суд мажлисида ҳам айбини инкор этмади. Бировларнинг қўл телефонларини алдаб ёки билдирмасдан ўғирлаб олиб сотиб юборганию, куз кунларининг бирида саҳар пиво ичиб олгач, биронта аёлни кимсасиз жойга бошлаб бориб, ёвзу ниятини қандай амалга оширмоқчи бўлганигача бирма-бир айтиб бери...

Аклини таниганидан буён уйдан бош олиб чиқиб кетиб, дуч келган иш билан "тирикчилиги"ни ўтказиб юриши охири оқибат фожеали яқунлишини кўнгли сезарди. Муқим бир жойда яшаб, муқим бир иш билан банд бўлишни истамасдан саёқ юриши, нуқул ёлгон ишлатиб, таниш ва нотаниш одамларни чув туширавериши, баднафслиги бора-бора оғирроқ жиноятни содир этмишга етаклади.

2010 йил 6 ноябрь куни эрталаб соат саккиз яримда Риштон туманининг Дашт-Пандигон қишлоғидаги "Бакир Мухаммад" фермер хўжалигига қарашли 426-контур билан белгиланган далада номаълум аёл жасади топилди. Бўйни ва кўрағидидаги пичоқда санчилиб, кесилган жароҳатлар натижасида ҳаётдан кўз юмган, лозими ечиб ташланганига қараганда, зўрлаб номусига тегишмоқчи бўлишган, қаттиқ қаршилик кўрсатгани туфайли ниятларига етолмасдан бир неча марта пичоқ уриб ўлдирилган бўлиши мумкин эди.

Судмедэкспертиза хулосасига кўра, жасад топилганига қадар икки-уч кун далада ётган, демак, аёлни ноябрь ойининг иккинчи-учинчи кунларидан бирида ўлдириб кетишган. Тезкор-тергов харакатлари жараёнида марҳумнинг шахси аниқланди. Риштон туманининг Пандигон қишлоғидаги эллик бир яшар аёлни яқинлари таниб олишди. Уларнинг сузларига қараганда, С.Раҳмонова туман марказий шифохонасида фарор бўлиб ишлаган. Тиниб-тинчиманган, шанба-якшанба кунлари туман марказидаги Фаргона кўчасида норасмий тарзда вужудга келган мардикор бозорига бориб турган.

Фермер хўжалиқларининг далаларида пахта, боғларида мева териб қўшимча пул ишлаб топган. Уч нафар катта фарзандлари турмуш куришган, уйли-жойли, икки нафар кенжа болаларини ўқитиб, уйлаб-жойлаш учун жиний жабборга бериб ишлаган. Ноябрь ойининг бошида марказий шифохонадаги ишидан меҳнат таътилга чиққандан кейин эса хар кун мардикор бозорига боришни қанда қилмаган. Уйдагилар сўнгги бор уни 3 ноябрь куни эрталаб кўришган. С.Раҳмонова турмуш ўртоғига кредит қарточкамга нарса олиб келаман, деб чиқиб кетган-у, қайтиб келмаган. Мардикорликдан кеч қайтган кезлари одатда қишлоққа бормай, Риштон шаҳарчасидаги кўпқаватли уйлардан бирида яшовчи кекса онасининг уйда тунаб қолган. Шу сабабли бир неча

кундан буён келмаётган бўлса-да, эри қайнонамникида ётиб тургандир, дея хотиржам юраверган.

Котилнинг шахсини аниқлаш ва изига тушишда мардикор бозорига чиқиб турган, С.Раҳмоновани таниган гувоҳларнинг кўрсатмалари асқотди. Уша 3 ноябрь куни эрталаб соат саккизларда эллик бир яшар аёл одатдагидай иш ахтариб борган. Саҳарда кўпчилик аёллар бир марталик ишларга ёлланиб жўнашган, беш-олти нафари қолганида, соат ўнларда йигирма-йигирма беш ёшлардаги ўрта бўй, қорачанд келган, қошлари қалин, озгин йигит олдиларига келган. "Мен Уйратданман, ховли-уйимиздан шийпонимизга кўчиб чиқяпман, супириб тозалаш, ойна-полларини артиш керак, ойим битта аёлни олиб кел, деган қай бирларинг борасизлар", дея ишга таклиф қилган. Иш ҳақиға 4 минг сўм бермоқчи бўлган. Аёллардан бири ҳамқишлоқ эканмиз, мен ҳам Уйратда яшаганман, ойингиз ким деб суриштирган.

— Сизни танидим, мен Наби акани ўғлиман, ойим Раҳима опа Дашт қишлоғилик.

— Биз доим икки-уч киши борамиз ишлагани, бир киши боргани хайқамиз, — дея Розияхон ўз қишлоғида кўзга ташланганини астамади.

— Оиламизни танийсиз, юраверингда. Майли айтган пулингизни берай.

— Саккиз минг сўм ишлаймиз-у, йўқ, қишлоғимизга боргим йўқ, Таниш-билишлар нима дейди?

Бошқа аёллар ҳам ишлагани камида икки киши бўлиб борамиз, деб кўнишмади. "Бўпти телефонда оймдан сўраб кўрай-чи", деб йигит нарироқдаги дўкон ёнига борди. Телефонда аллақим билан гаплашди. Ортига қайтиб, "ойим икки кишига кўнмади", деди. Шу пайт гапган, уйли-жойли, икки нафар кенжа болаларини ўқитиб, уйлаб-жойлаш учун жиний жабборга бериб ишлаган. Ноябрь ойининг бошида марказий шифохонадаги ишидан меҳнат таътилга чиққандан кейин эса хар кун мардикор бозорига боришни қанда қилмаган. Уйдагилар сўнгги бор уни 3 ноябрь куни эрталаб кўришган. С.Раҳмонова турмуш ўртоғига кредит қарточкамга нарса олиб келаман, деб чиқиб кетган-у, қайтиб келмаган. Мардикорликдан кеч қайтган кезлари одатда қишлоққа бормай, Риштон шаҳарчасидаги кўпқаватли уйлардан бирида яшовчи кекса онасининг уйда тунаб қолган. Шу сабабли бир неча

кундан буён келмаётган бўлса-да, эри қайнонамникида ётиб тургандир, дея хотиржам юраверган.

Ораддан бир неча кун ўтиб Санобар опанинг жасади топилганини ашшиди. Терговчи гувоҳ сифатида сўроқ қилганида бошқа шериклари каби аёлни Уйрат қишлоғида яшовчи Раҳима опанинг ўли

"шийпонимизни тозалаб белимиз" дея ишга олиб кетганини таъкидлади.

Шу тариқа гумонланувчининг шахси аниқланди. Салимжон Каримов йигирма беш-йигирма олти ёшларда. Бир неча йиллардан буён турли шаҳарларда ишлаб юради, онаси ўғай отаси билан яшайдиган Уйрат қишлоғига ахён-ахёнда келади. Сўнгги бор ҳамқишлоқлари уни 2010 йил октябр ойининг охирида кўришган.

— Каримов Салим акани ёшлигимдан танийман, — деди гувоҳ Ф.Жалолов. — Илгари шу қишлоқда ўғай дала-си Абдунаби ака, онаси Раҳима опа ва укалари билан бирга яшарди. Кейинчалик кўринмай қолди. Уни беш йилдан буён кўрмаган эдим. Октябр ойи охирида, ҳозир кунини эслолмайман, маҳалламизда яшайдиган адашим Фиёсиддин Арзамов ва Файзулло акалар билан гаплашиб турганимизда Салим ака келиб қолди. Ҳар биримиз билан кучоқлашиб кўришди. Салим ака амақисининг ўли Фиёсиддинга уйда ёлғиз ўзим зерияпман, юр гаплашиб ўтирамыз, деб йўл бошлади. Беш дақиқача ўтгач, Фиёсиддин бизнинг олдимизга қайтиб келди. Менга сизни Салим ака чақиряпти, деди. Бирга борсак, у кетиб қолибди. Салим ака қўл телефонимни сўраб олган эди, деди Фиёсиддин. Уни кидириб уйига бордик. Уйдан Абдунаби ака билан чиққан Раҳима опа "Салим келгани йўқ" деди. "Сенга неча бор айтганман, унга ҳеч нарса берма, қайтиб ололмайсан, деб! Телефонингдан умидингизни узавер!"

С.Каримов амакивачасининг "Нокция" русумли телефони менингина токи туғабди, бериб тур, деб алдаб олади-ю, сим картасини алмаштириб, Мирзохид акани чақириб кел, дейди. Узи эса Риштонга, у ердан Фаргонага кўён бўлади. Ушбу телефонга ўзининг сим картасини жойлаб йигирма кунча ишлатиб юради. Бухоро шаҳрида нотаниш бир одамга сотиб юборади.

Унга одамларни алдаб чув тушириш чўт бўлмай қолган эди. Риштон шаҳрида таниши Илхом билан кўришиб қолган. Россияда ишлаб келдим, дедя уни ҳам лақиллатади. Қўлидаги "Самсунг" русумли қимматбаҳо телефонни алдаб олиш фикри туғилади. Мусиқаси зўр экан, озгина эштай-чи, деб сўраб олади. Илхомнинг хаёли сочилиганидан фойдаланиб, телефонида бермай, жуфтани ростилабди. Эгаси бир неча бор кўнғирок қилиб, қайтариб бе-

риши сўрайди. Бироқ Салим биронинг телефони Фаргона шаҳридаги Бешбола кўчасида яшовчи нотаниш одамга арзон-гаров — 35 минг сўмга сотиб юборади.

У Наманган, Тошкент, Фаргона шаҳрида бировларнинг хонадонларида, деҳқон бозорларида дуч келган ишга ёлланиб кун кўрарди. Фаргона шаҳридаги "Деҳқон бозори"да тузланган қарам ва помидор сотадиған аёлга, таниши Умиджоннинг онасига қаршиб юборади. Пластмас-а идишлардаги тузланган қарамларни пичоқда майдалаб, целлофан пакетчаларга солиб беради. Пластмас-а идиш устига Умиджоннинг онаси "Нокция" русумли телефони кўйгану, қайтиб олишни унутган эди. Аёлнинг тескари қараб турганидан фойдаланиб, Салим телефони сездирай олиб, чўнтагига солади. Қарам майдалаган пичоқни кўйнига жойлаб, Кувага қатнайдиған автомашиналар бекатига боради. Кува шаҳри автошоҳ-бекатида телефони 30 минг сўмга сотиб, икки кун бировларнинг уйларида ишлайди.

Фаргонага қайтгач, Тошкент шаҳрида бирга ишлаб танишган, ховлисиди тунаб юрган Фахриддин акага кўнғирок қилиб, "дурустроқ иш борми", деб сўрайди. Фахриддин ака "келавер" дегач, кечки пайт соат бешларда автошох-бекат олдидаги ресторанда тамадди қилади, пиво ичади. Ширақайғ бўлиб, ниёти бунзилади. Биронта аёлни ишлагани, деб алдаб, холи жойга бошлаб бориб, зўрлаш фикри туғилади.

— Тахминан ўн йилдан буён дурадгорлик билан суғулланаман, — дейди гувоҳ М.Ортиқов. — 2010 йил 3 ноябрь кун соат тахминан тўққиз-ўнларда томини суваш учун лой қилгани уй олдидаги ариқдан челақлаб сув ташиб-ётганим. Ёмғир ёғаётган, кўча кимсасиз эди. Бир аёл билан бир йигит ўтиб боришаётганини кўрдим. "Ёмғир, лойда қийналибсиз-да", дедим аёлга қараб. "Ха" деди-ю, у нарироқда кутаётган йигитнинг ёнига борди. "Орқага қайтайлик" деди. Мен аёлга: "Йўл яхши, тўрига юраверинглар" дедим. Йигит "Мен ҳам айтдим", деди. Улар кетишди, мен ўз ишим билан банд бўлдим. Бир неча кундан кейин уйимнинг рўпарасида қазилган зовурнинг тегидаги ИИБ ходимлари айлариб юрганини кўриб, хайрон бўлдим. Лоток ёнида,

А.УБАЙДУЛЛАЕВ,
Фаргона вилоят прокуратураси
АМИБ катта терговчиси
И.ИБРОХИМОВ,
«Huquq»

далада бир аёлни ўлдириб кетишибди. Аммо ўшанда уч кун аввал кўрган йигит билан аёл хаёлимга ҳам келмади.

Салим Санобар опани зовур бўйига олиб ўтиб, ечишни буоради. Аёл қаршилик кўрсатгач, уриб ётқизади. Лозимини ечади. Жон ҳади билан типирчилаётган аёлга пичоқ санчади, тилиб юборади.

Сўнгра йўловчи юк ташувчи машиналарнинг кабинасида Қамчиқ довоини сари йўлга тушади. Паспорти йўқлиги, шу ёшгача умуман паспорт олмагани туфайли, постлар олдида яқинлашганда машинадан тушиб, пийда айланиб ўтиб, яна ўша ёки бошқа юк машинасига чиқиб ўтириб, Тошкентга етиб олади.

— Турмуш ўртоғим билан ажрашганидан кейин Тошкент шаҳрида ишлаб, Бектемир туманидаги Намуна кўчасида, Чиннихон аянинг уйида ижарада яшайман, — дейди гувоҳ М.Комилова. — Салим ака биз яшаётган ховлида ижарада турган, ўшанда танишганимиз. 2010 йил 11 ноябрь куни кечки пайт соат бешларда уйда дам олаётсам, шу хонадонда ижарада турувчи Фазилатхон сизни сўрапти, деб телефонини берди. Салим экан, Фазилатхоннинг телефон рақамини кимдан сўраб олганини билмайман. У мендан кўчага чиқиб туришимни сўради. У айтган жойга, Кўйлик бозорига бордим. Салим четроққа чиқиб гаплашайлик, деди.

— Ўзимизни қишлоқда битта хотинни ўлдириб келдим, — деди овозини пасайтириб.

— Олиб қочинг-а, — унга ишонмай устидан қулдим. — Жинни буп қопирсам!

— Ёлгон гапирсам, эмган сутим харом бўлсин!

Мен қарахт бўлиб қолдим. Барибор унга ишонмадим. "Боринг, йингизга кетинг", деб хайрлашдим. Салим, "квартирамга бораман", деди. Лекин яшаш жойини айтмади.

С.Каримов Тошкентда бир неча кун туриб, Бухорога жўнади. Назарида у ердан қидиришлари даргумонроқ эди. Уни айнан Бухородан ушлаб келтиришди.

Дастлабки терговда аниқланган ҳолатлар, далил-исботлар воситасида суд мажлисида С.Каримов содир этган ўта оғир жиноят ўз исботини топди. Суд унга узок муддатга озодликдан маҳрум этиш жазосини тайинлади.

Ҳисобчининг «иш»лари

Ҳаётда шундай одамлар борки, давлат ва жамият манфаатларидан ўз шахсий эътиёжини устун қўядилар. «Қаҳрамони» миз Акрам Наҳонов (исм-фамилиялар ўзгартирилган) ҳам ана шундайлар тоифасидан. У «Оқолтин дон маҳсулотлари» АЖнинг «Шухрат» филиали катта ҳисобчиси лавозимда ишлаган даврида бу ерни «хўрак»га айлантирди. Энг ачинарлиси, унинг бу лавозимга тайинланиши жиддий хато бўлганини ҳеч ким ҳаёлига ҳам келтирмаган бўлса керак.

Хуллас, А.Наҳонов иш-ни бошлаган кунлариданоқ, «Оқолтин дон маҳсулотлари» АЖнинг бошқарув раиси вазифасини бажарувчи Қаландар Оқиллов, раис ўринбосари Эрат Холов, жамият бош ҳисобчиси Шерзод Зоиров, жамиятга қарашли «Шухрат» филиали раҳбари Турдубеқ Абдуллаев ва худуддаги кўплаб фермер ҳўжаликларининг раҳбарлари билан дўстона муносабатларни ўрнатишга киришди. Шу билан бирга, тижорат банклари ходимлари ва бошқа мансабдор шахсларни ҳам унутмади. Ўз-ўзидан, улар ҳам унинг ҳўрмати жойига қўя бошладилар. Шундан кейингина катта ҳисобчи ўз «фаолият»ини бошлади. Табиийки, бу ишларни амалга оширишда унга юқорида исми-фамилиялари қайд этилган ҳамтовлоқлари кўмақдosh бўлдилар. Аввало улар фермер ҳўжаликлари томонидан «Оқолтин дон маҳсулотлари» АЖ «Шухрат» филиалига топширилган галла маҳсулотларига қўшиб ёзишни ўзлаштириш олдчилар. Айтмоқчи, улар ўртасидаги вазифаларнинг тақсимланганини айтиб ўтиш ёддан кўтарилмай дебди. Ҳамтовлоқларнинг бири расмий ҳужжатларнинг сохталаштирса, бошқалари ортиқча ўтказилган пул маблағларини нақдлаштириш йўллари билан шугулланишган.

Масалан, «Сиддик ота наби-ралари» фермер ҳўжалиги то-

монидан «Галла-2007» мавсумида «Шухрат» филиалига 6,7 млн. сўмлик галла топширилган бўлса-да, қабул қилганига ҳисобчи сохта маълумот ва ёзувлар киритиш орқали яна 2,4 млн. сўмлик галлани қўшиб ёзадилар. Сўнгра «Оқолтин дон маҳсулотлари» АЖ билан фермер ҳўжалиги ўртасида тайёрлов ва қишлоқ корхоналари ўртасида контрактация шартнома шартларининг қисман бажарилганлиги тўғрисидаги оралик таққослаш далолатномаси, фермер ҳўжалиги томонидан 9,2 млн. сўмлик галла топширилганлиги ҳақида қалбаки ҳужжат расмийлаштирилди. Кейин ушбу сохта далолатнома орқали АЖ томонидан 9,2 млн. сўм пул фермер ҳўжалигининг ҳисоб рақамига ўтказиб берилди.

Мазкур «иш» Акрам Наҳоновнинг «иштахасини» очиб юборди. Энди у «Синтоб тоғлик» фермер ҳўжалиги раҳбарига «Галла-2008» мавсумида ҳисоб рақамига ортиқча тўлов ўтказиб беришини тақлиф қилади. Албатта, бу тақлиф бесамав кетмади. Акрам Наҳоновнинг чўнтагига 1,5 млн. сўм келиб тушди. Шундан сўнг уюшган гуруҳ томонидан «Синтоб тоғлик» фермер ҳўжалиги томонидан «Галла-2008» мавсумида «Шухрат» филиалига ҳақиқатда 4,8 млн. сўмлик 29.023 кг. галла топширилган бўлса-да, қабул қилганига иккинчи марта тўлов учун ҳисоблаб, 4,8 млн. сўмлик 28.813 кг. галлани қўшиб ёзиб, 9,7 млн. сўмлик 57.836 кг. галла топширилганлиги ҳақидаги ҳужжат қалбакилаштирилди. Ушбу сохта далолатнома ҳам «Оқолтин дон маҳсулотлари» АЖ раҳбари ва бош ҳисобчи томонидан тасдиқланди, «Синтоб тоғлик» фермер ҳўжалигига 9,1 млн. сўм пул маблағи ўтказиб берилди. Бу йўл орқали жиний шериклар давлат манфаатларига 4,8 млн. сўм миқдорда зарар етказадилар.

Бу иш ҳам хамирдан қил сургундандай осон кечгач, қаҳрамонимиз ишончли ҳамқори бўлмиш «Синтоб тоғлик» фермер ҳўжалиги раҳбари билан «иш»ни давом эттиради. Иш усули ўша-ўша - пора эвазига ҳужжат сохтакорлиги эди. Натижада, давлат ва жамият манфаатларига яна 4,6 млн. сўм миқдорда зарар етказилди. Бироқ бу сафар «Синтоб тоғлик» фермер ҳўжалиги раҳбари Акрам Наҳоновнинг ишончини оқламайди. Ваъда қилинган 1,4 млн. сўм пулни айтилган вақтда бермагач, жиний гуруҳ аъзолари бошқа фермер ҳўжаликлари билан ҳамкорлик қилишга ўтадилар. Акрам Наҳонов энди «Алижон Валижон» фермер ҳўжалигининг иш юритувчиси билан тил топишди. Натижада «Шухрат» филиалига аслида 2,8 млн. сўмлик 17.417 кг. галла топширилган бўлса-да, ҳужжатларни сохталаштириш орқали 2,5 млн. сўмлик 15.763 кг. галлани қўшиб ёзиш орқали давлатнинг шунча миқдордаги маблағи ўзлаштириш ва расматра та йўли билан талон-торож қилинади. У хизмат ҳақи эвазига иш юритувчидан 500 минг сўм пора пули олади. Бу «иш» «Галла-2009» мавсумида ҳам такроран амалга оширилиши орқали гуруҳ аъзолари 1,4 млн. сўм пул маблағларини пора сифатида олганлар.

«Асоробек Эсонбой ўғли» ФХ ҳам А.Наҳоновнинг «доми»-га илинганлардан ҳисобланади. «Галла-2008» мавсумида 30.206 кг. галлани қўшиб ёзиб, фермер ҳўжалигига 11,1 млн. сўм, «Галла-2009» мавсумида эса 35.468 кг. галлани қўшиб ёзиб, фермер ҳўжалиги ҳисобига яна 23,5 млн. сўм маблағ ўтказиб берадилар. Бу йўл орқали улар давлатнинг 7,8 млн. сўм миқдордаги маблағларини ўзлаштириш ва расматра та йўли билан талон-торож қилишди.

Мазкур жиний ҳаракатлар «Эркинжон ука» фермер ҳўжа-

С.ЭЛМУРОДОВ,
Бош прокуратура бошқарма АМИБ катта терговчиси

ли раҳбари билан ҳам амалга оширилади. Сохта далолатномалар асосида «Галла-2008» ва «Галла-2009» мавсумлари учун фермер ҳўжалиги ҳисобига 14,2 млн. сўм пул маблағлари ўтказиш орқали давлат ва жамият манфаатларига 4,9 млн. сўмлик зарар етказилади. Албатта, гуруҳ раҳбари бу ишларни «ҳожатбарорлиги» боис қилган эмас. Фермернинг «ҳожати»ни чиқаргани учун ўз вақтида «рағбатлантирилиб» ҳам турилган. У шу усул орқали бир неча фермер ҳўжаликлари раҳбарларидан «рахматнома» олиб, сохта далолатномалар асосида пул ўтказдириб, давлатнинг жуда кўп миқдордаги пул маблағларини ўзлаштирган. Аммо фермерларнинг ҳаммасида ҳам уни таъминлаб туришга нақд пул йўқ эди. Қинғир ишнинг хадисини олган А.Наҳонов бунинг ҳам иложини топди. Уюшган гуруҳ ишларини самарали олиб бориш мақсадида банкдан ўзи каби нафис ҳақалак отган шерик қидирди. Ва бу мақсадида ҳам эришди.

Масалан, «Халқ банки» Сирдарё туман филиали кредит бўлимининг бошлиги унинг «даввати»га «лаббай» дея жавоб берди. Акрам Наҳонов унинг ёрдами билан «Яшман бобо» фермер ҳўжалигининг ДТ «Халқ банк» Сирдарё туман филиалидан олинган 120 млн. сўм кредитидан бўлган мuddати ўтган қарздорлигини қоплаш учун фермер ҳўжаликлари томонидан «Оқолтин дон маҳсулотлари» АЖ «Шухрат» филиалига «Галла-2009» мавсумида топширилган галла учун ортиқча тўлов ўтказиб бериш ва бунинг эвазига ўтказилган маблағнинг 40 фоизи миқдорда пора пули бериш ҳақидаги жиний келишувга эришадди. Режа асосида қалбаки ҳуж-

жатлар тайёрлаб, «Бехрузбек Ҳайдаров» фермер ҳўжалиги ҳисоб рақамига 5,7 млн. сўм ортиқча пул ўтказиб беради. Бошқа бир ҳолатда эса, «Яшман бобо» фермер ҳўжалигининг ДТ «Халқ банки» Сирдарё туман филиалидан олинган 120 млн. сўм кредитдан бўлган мuddати ўтган қарздорлигини «қоплаш учун» фермер ҳўжаликлари томонидан «Оқолтин дон маҳсулотлари» АЖ «Шухрат» филиалига «Галла-2009» мавсумида топширилган галла учун ортиқча тўлов ўтказиб беришни ваъда қилдилар. Бунинг эвазига ўтказилган маблағнинг 40 фоизи миқдорда пора пули бериш ҳақидаги жиний келишувига кўра, ўзларнинг жиний фаолиятдан олинган даромадларини янада кўпайтириб бориш, шунингдек, мулкка айлантириб, ошқорлаштириш мақсадида «Икром Ҳасанов», «Жаҳонгир Мамадалиев», «Қамол», «Бехрузбек Ҳайдаров», «Нуриддин А», «Нихол АТХ» фермер ҳўжаликлари томонидан «Шухрат» филиалига «Галла-2009» мавсумида топширилган галла миқдорини ҳужжатларни такроран сохталаштириш йўли орқали қўшиб ёзиб, ушбу фермер ҳўжаликлари ҳисоб рақамларига ноқонуний равишда туширилган ортиқча пул маблағлари ҳисобидан 27,4 млн. сўм пул маблағини «Яшман бобо» фермер ҳўжалигининг ҳисоб рақамига ўтказди.

Ушбу ноқонуний равишда ўтказилган пул маблағлари ҳисобидан «Яшман бобо» фермер ҳўжалигининг ДТ «Халқ банки» Сирдарё туман филиалидан олинган 120 млн. сўм кредитидан бўлган мuddати ўтган қарздорлигининг ноқонуний равишда қопланишига эришилди.

Акрам Наҳонов бошчилигидаги жиний гуруҳнинг қинғир ишлари узоққа қўзилмади. Жиноятга эса жазонинг муқаррарлиги аниқ.

«Ўздонмаҳсулот» АК раҳбарияти мазкур ҳолатларни инобатга олиб, қадрларни танлаш ва масъул лавозимга тайинлашда уларнинг ҳалоллигига ҳамда ишчанлик қобилиятларига жиддий эътибор қаратадилар деган умиддамиз.

«Шантаж» қурбонлари

Кўпинча кўнгли майлига берилиб, адоқсиз йўлларга алашганларнинг бошига тушажак фожиааларга мисоллар жуда бисёр. Айнисса, кейинги пайтага солир этилаётган қотиллик жиноятларининг аксарияти энгил-елли ҳаётга берилиш, ўз тақдир билан қизиқмаслик ва ўткинчи ҳавас ортлан қувшининг оқибати экани дилларни ўртади.

Азиза (исм-шарифлар ўзгартирилган) ҳам бир оиланинг оқила бекаси бўлишга ҳақли эди. Афсуски, ҳаётнинг адоқсиз йўларида адашиб, бир фарзанди билан ажрашиб кетди.

Саккиз бола ўсиб-ўлғайган, уларни уйли-жойли қилиш билан андармон рўзгорда «чиққан қиз»га ўрин қоладими?! Боз устига, кўп фарзанднинг ташвиши ҳам бисёр бўлади. Азиза ота уйда бир йил ҳам ўтиролмай, Наманганга иш излаб келди.

— Турмуш ўртоғим билан шаҳарда ишлаймиш, ижарага уй излаб юрибмиш...

2-кичи тумандан бир хонали уй сотиб олиб, энди ижарачи қўйишни уйлаб юрган Раиса бир эркак билан келган Азизани қўриб, сўради:

— Болаларингиз борми? — Бир ўғлимиз бор... — деди аёл. Бироқ ёнидаги эри эмаслигини яширди.

Бир ҳафта ичида Азиза бу ердан кўнин топиб, Андижон вилоятидаги ошхоналардан бирида официантка бўлиб иш бошлади.

Энгилтабиат аёллар кўнглига келган ишдан қайтмайди, дейишганча бор. Ҳеч қанча ўтмай, Азизаниг ижара уйига эркаклар серкатнов бўлиб қолди...

2010 йил декабрь ойи бошларида Азиза билан дугонаси Фарида дўконга кирверишда бир йигитни учратиб

қолишди. Содик Фариданинг таниши эди.

— Кечки пайт уйингизга борсам бўладими? — Содик улар билан бироз гаплашгач, Азизага гап ташлади.

— Майли! Фақат... Кўпроқ пул олишни унутманг!

Уша кундан бошлаб улар учрашадиган, баъзида Содик уникида қолиб кетадиган ҳам бўлди. Шундай кунларнинг бирида Азизага кўнғироқ қилиб, унинг уйда эканлигини билган Содик, уники энди кириб келган эди, жувонга кимдир телефон қилди. У гаплашиб бўлгач, Содикқа юзланди:

— Ташқарига чиқиб турсангиз, бир танишим келяпти... Зарур ишим бор эди. Сизни ўзим чақираман...

Содик индамай чиқиб кетди. Гарчи жувоннинг қилигидан жahl чиққан бўлса-да, ҳеч нима дейлмади. Йўлакда 40-45 ёшлардаги одамни кўргач, Азизанинг таниши шу эканини сездди.

Бир соатлардан кейин халиги одам машинасига ўтириб, жўнаб кетгач, Азиза деразадан Содикни ишлаб қақирди. — Бугун шу ерда қолсам бўладими? — Қаршилигим йўқ... Бироқ бир кеча тунаб қолиш 30 минг сўм бўлади!..

Содик эрталаб кўзини очганида, Азиза хали уйғонмаганди. У ювиниш учун ваннага кириб кетди. Чиққанида аёл оқ рангли кўтини ушлаб ўтирарди.

— Бу кўтида тилла тақинчоқларим,

пулларим бор эди. Йўқлиб қолибди..

Бу гапдан йигит галати бўлиб кетди:

— Ким олган бўлиши мумкин?

— Уларни кечкурун ҳам кўргандим. Бу ерга сиздан бошқаси киргани йўқ. Демак, сиз олгансиз!

Содикнинг жувон унга тўхмат қилаётганидан жahlчи қичиб кетди.

— Мен ҳеч нима ўйирлаганим йўқ, — деди асабийлашиб, — ишонмасангиз, мана, ҳамма ёғимни текшириб қўришингиз мумкин!

— Сен уларни бошқа ерга яшириб қўйгансан! — Азиза энди «сен»лаганча ошқор таҳдидга ўтди. Йигит қараса, жувон борган сари ҳаддидан ошмоқда. Шунинг учун ташқарига йўналган эди, аёл унинг қўлига ёпишди:

— Қаёққа? Авал тиллаларим билан пулларимни бер, кейин қаерга кетсанг кетавер!

Йигит унинг қўлидан чиқшига уринар, бироқ Азиза қўйиб юбормаслик учун жон-жаҳди билан тиришарди.

— Тилла ва пуллари тез топ. Бўлмаса, милиция чақираман!

Буниси ҳаммасидан ошиб тушди. Ўртада яна жанжал бошланди. Аёл тинмай бақирар, шарманда қилиш билан қўрқитарди. Чамаси, у йигитнинг чўчи, пул тақлиф қилишини, орияти устун келиб, бош эглишни кутиб, «шантаж»га зўр бераётганди.

Содик ўзининг айбисиз эканини ис-

ботлаш учун ҳаракат қилар экан, телевизор ёнидаги пичоқни қўриб қолди. Асабийлашганидан ҳеч нарсани ўйламай, пичоққа ёпишди. Жувон унинг нияти бузилганини англагани, йигитнинг бармоғини тишлаб олди. Бундан баттар жahlчи чиққан Содик пичоқ билан унинг бўйнига бир неча марта урди. Аёл ерга йиқилгандан кейин ҳам шаштидан тушмай, кўзи қонга тўлганча қайта-қайта пичоқ санчаверди. Шу пайт эшик таққилиб қолди-ю, ҳуши ўзига келгандек бўлди.

— Эшикни оч, милицияданман! Содик бу овозни эшитиб, дахшатта тушди. Қўрқандан ошқорна деразасини очиб, иккинчи қаватдан пастрга сакради-ю, милиция таянч пункти жойлашган кўча бўйлаб қоча бошлади.

Эшикни тақиллаётган одам чиндан ҳам ИИБда ишлар, шу уйда истикомат қилгани боис, юқори қаватда эшитилаётган шовқин-сурондан ҳушёр тортиб чиққанди. У кимдир дераза оша қочганини сезиб, ортидан югурди. Аммо Содик катта йўлга чиқиб, йўловчи «Дамас»га минишга улгурганди. ИИБ ходими буни қўриб, бошқа машинада унинг ортидан таъбиқ қилишга тушди.

Содик қараса, қувётган одам чекинадиган эмас. Шу боис, ҳайдовчидан машинани тўхтайтишни сўради-да, янги қурилаётган иморатлар томон қочди. Бироқ, узоққа қочиб кетолмади. ИИБ ходими ортидан қувиб етиб, қўлга олди.

Содик Нуриллаевнинг қилмишини ўрганиб чиққан жиноят ишлари бўйича вилоят суди уни узоқ йилга озодликдан маҳрум этди.

Ушбу фожиа сўзимиз бошидаги таъкидларнинг исботидир. Демокчи бўлганимиз, юртдошларимизни ҳушёрроқ бўлишга қорлаш, кўнгли майлидан кўра ақл қорлаган йўллар нурафшон эканини бот-бот тақорлашдир. Зеро, баднафслик, юзикаролик жаҳаннам сари етаклишни унутмаслик даркор.

Ҳабибулло ҚОБУЛОВ,
Наманган туман прокурори
Нилуфар НИЁЗОВА,
«Huquq»

Тадбиркорга яна бир имконият...

"Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик йили" Давлат дастурига мувофиқ ҳамма давлат ва назорат органларининг қорхоналар молия-хўжалик фаолиятига аралашувини тубдан қисқартириш, текширишларни ташкил қилиш тизимини янада такомиллаштириш ва мансабдор шахсларнинг улар фаолиятига асоссиз аралашуви учун жавобгарлигини кучайтириш, шу асосла тадбиркорлик субъектларининг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатлари ҳимоя қилинишини кучайтиришни таъминлаш мақсадида жорий йилнинг 4 апрель куни Президентимизнинг "Тадбиркорлик субъектларини текширишларни янада қисқартириш ва улар фаолиятини назорат қилишни ташкил этиш тизимини такомиллаштириш борасидаги қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида" Фармони қабул қилинди.

Фармонга кўра, янги ташкил қилинган кичик тадбиркорлик субъектларининг молия-хўжалик фаолияти улар давлат рўйхатида олинган пайтдан бошлаб дастлабки уч йил мобайнида режали солиқ текширишларидан ўтказилмайди. Мазкур Фармон қабул қилингунга қадар бу давр икки йилни ташкил этар эди. 2011 йилнинг "Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик йили" деб эълон қилинганлиги муносабати билан кичик тадбиркорлик субъектлари яна бир йил қонун ҳужжатларигоя роя қилган ҳолда ҳеч қандай режали солиқ текширишларисиз фаолият юритиш кафолатланмоқда. Айрим фаолият соҳаларининг ўзига хос жиҳатларини инобатга олган ҳолда Фармонда мазкур қонданинг акциз солиғига тортиладиган товарлар ишлаб чиқарувчи кичик тадбиркорлик субъектлари фаолиятини текшириш, шунингдек, бюджет ҳамда марказлаштирилган маблағлар ва ресурслардан мақсадли фойдаланиш билан боғлиқ текширишларга татбиқ этилмаслиги алоҳида белгиланган.

Фармонда тадбиркорлик субъектлари фаолиятига назорат қилувчи органлар мансабдор шахсларининг асоссиз аралашувини бартараф этиш мақсадида, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасига бир ой муддатда Олий Мажлисининг Қонунчилик палатасига ушбу масала бўйича Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодекси ҳам Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида тақлиф бериш вазифаси юклатилган.

Шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратурасига текширишларни тайинлаш ва ўтказиш, тадбиркорлик субъектларининг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш борасида ўрнатилган тартибга сўзсиз роя этишга йўналтирилган назорат ва ҳуқуқни муҳофаза қилиш идораларининг фаолияти устидан назоратни таъминлаш вазифаси белгиланди.

Шу билан бирга, 2011 йил 1 апрелдан то 2014 йил 1 апрелгача бўлган даврда солиқларни ва бошқа мажбурий тўловларни ўз вақтида тўлаб келадиган, шунингдек, ишлаб чиқариш суръатларининг барқарор ўсиши ва рентабеллигини таъминлаётган кичик тадбиркорлик субъектларининг молия-хўжалик фаолиятини солиқ соҳасида текшириш таққиланди. Бу қоида юридик шахсларни тугатиш чоғида, кўзга-тилган жиний ишлар доирасида, шунингдек, бюджет ҳамда марказлаштирилган маблағлар ҳамда ресурслардан фойдаланиш билан боғлиқ режадан ташқари текширишларга тааллуқли эмаслиги таъкидланган.

Фармонда текшириш муддатига оид муҳим қоида белгиланган бўлиб, унга

Шавкат БҲУРОНОВ,
СВОЖДЛҚК Департаментининг
бошқарма катта инспектори

кўра, кичик тадбиркорлик субъектлари фаолиятини солиқ соҳасида текшириш муддатлари қонун ҳужжатларида уларни ўтказиш кўзда тутилган максимал муддатдан, яъни 30 календарь кундан ортқ муддатга узайтирилишига йўл қўйилмайди.

Фармонда текширишлар натижаларини самарали таҳлил этиш тартиби жорий қилиниши алоҳида таъкидланган. Унга кўра, тадбиркорлик субъектлари фаолиятини текшириш тартиб-қоидаларини такомиллаштириш ва соддалаштириш борасидаги аниқ чора-тадбирлар комплексида солиқ қонунчилиги бузилишларининг тизмили сабабларини аниқлаш, кейинчалик уларни бартараф этиш юзасидан тақлифлар ишлаб чиқиш учун текширишлардан кейинги таҳлил механизми татбиқ этилади. Бу бир томондан, қонунни бузган ёки бузишга мажбур бўлган субъектнинг айб даражасини аниқлашга хизмат қилса, иккинчи томондан, бошқа тадбиркорлик субъектлари томонидан шундай қонунбузилишлари содир этилишининг олдини олади ва қонун чиқарувчига мавжуд муаммонинг сабабидан келиб чиқиб, тегишли нормалар қабул қилишга ёрдам беради.

Шунингдек, тадбиркорлик субъектларининг молия-хўжалик фаолияти билан боғлиқ бўлмаган текширишларни соддалаштириш бўйича алоҳида тартиб назарда тутилган бўлиб, унга кўра, бундай текширишларни ўтказишда назорат қилувчи орган биринчи навбатда унификациялаштирилган назорат саволномасини ишлаб чиқиш ва татбиқ этиши лозим. Бу тадбиркорлик субъектларини текширишга келган назорат қилувчи орган ва унинг мансабдор шахслари масъулиятининг ошиши, уларнинг ўз ваколат доирасига кирмайдиган масалаларни тадбиркорлик субъектидан талаб қилишига чек қўйилиши ва тадбиркорнинг назорат қилувчи органининг текширишдан мақсадини, уни қандай саволлар қизиктиришини аниқ билиши ҳамда унга жавоб беришига имкон беради. Бу ўз навбатида тадбиркорнинг вақти ва маблағини тежалишига ва пиروвард натижада тадбиркорлик фаолиятининг ривожланишига хизмат қилади.

Назорат қилувчи органларнинг текширишларни бошлаш ва ўтказиш, хўжалик субъектларининг фаолиятини, шунингдек, банк ҳисоб рақамлари бўйича операцияларни тўхтатиб қўйиш ва бошқа хатти-ҳаракатлар тўғрисидаги қарорлари қатъий равишда қонунда шундай қарорлар қабул қилиш ваколати берилган мансабдор шахслар томонидан қабул қилиниши мумкинлиги алоҳида таъкидланган. Бу энг аввало, назорат қилувчи органлар мансабдор шахсларининг ўз ваколатларини суиистеъмол қилишининг олдини олиш, тадбиркорлик субъектларини бундай хавфлардан ҳимоя қилиш ва назорат қилувчи органининг тадбиркорлик субъекти фаолиятини "текшириш ҳуқуқи" билан тадбиркорлик фаолиятига "аралашмаслик" тушунчалари чегарасининг бузилмаслигига хизмат қилади.

Бир сўз билан айтганда, мазкур Фармоннинг қабул қилиниши мамлакатимизда тадбиркорлик фаолиятининг ҳуқуқий ҳимоя тизими янада мустаҳкамлашни, давлат ва бизнес ўртасидаги муносабатларнинг эркинлаштирилиши, тадбиркорлик фаолиятига асоссиз аралашувларнинг қамайиши, янги ишчи ўринларининг яратилиши ва пиروвард натижада аҳоли турмуш даражасининг ортшишига хизмат қилади.

Бугунги тараққиёт жараёнида ижтимоий муносабатлар чуқурлашиб, давлатимиз умумбашари мулоқот тизимига кириб борар экан, ўз-ўзида аҳолининг аксариятига номаълум бўлган дипломатия, консуллик муассасалари фаолияти каби халқаро муносабат йўналишларини ўрганишга эҳтиёж вужудга келади.

Консуллик хизмати

хорижда Ўзбекистон Республикаси
фуқароларининг ҳуқуқ ва манфаатларини
ҳимоя қилувчи муассаса

Дипломатик муносабатларни амалга оширишда консуллик хизмати барча мамлакатлар ҳаётида муҳим ўрин тутди. Консуллик хизматининг кенг қамровлиги фуқаролар ва юридик шахсларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилади, мамлакатлар ўртасидаги дўстона муносабатларни мустаҳкамлайди ҳамда иктисодий, савдо ва маданий алоқаларни ривожлантиришга кўмак беради.

XX асрнинг охириги ўн йиллиги ва XXI асрнинг бошлари хорижий мамлакатларга фуқароларининг сайёҳлар сифатида, ишга жойлашиш ва таълим олиш учун боришлари кескин равишда ўсиши билан характерланади. Бу каби алоқа ва қўшиларни тартибга солиш ўз фаолиятида консуллик ҳуқуқи нормаларини қўллайдиган консуллик хизматининг ваколатига киради.

Мустақиллик шарофати туфайли фуқароларимиз хажон майдонига бирор-бир қаршилиқларсиз чиқиш имкониятига эга бўлди. Бугунги кунда жуда кўп фуқароларимиз, сайёҳлик, тадбиркорлик, таълим олиш ёки бошқа мақсадларда хорижий давлатларга ташриф буюрмоқдалар. Афсуски ушбу хорижага чиқаётган фуқароларимиз кўп ҳолларда ўзлари ташриф буюраётган давлатларнинг қонунларини, ўз ҳуқуқларини яхши билмасликлари ва ҳимоя қила олмасликлари натижада хажор кўриб қолмоқдалар. Уларнинг аксарияти ташриф буюраётган давлатларида ҳуқуқ ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш билан шуғулланадиган консуллик муассасаларимиз фаолият қўрсатганлигидан хабарлари йўқ ёки аксинча, хабардор бўлсалар-да, ушбу муассаса фаолияти ҳақида тўлиқ маълумотга эга эмаслар.

Ҳозирги вақтда Ўзбекистон Республикасининг ҳажоннинг 35 та мамлакатига 43 та консуллик муассасаси, шу жумладан, Ўзбекистон Республикасининг хориждаги 33 та элчихоналарининг консуллик бўлимлари ҳамда АҚШ, БАА, Германия, Греция, Россия, Саудия Арабистони, Тайланд, Туркия, Хитой давлатларида 9 та бош консулхоналар, Афғонистон Республикасида 1 та консулхона ўз фаолиятини амалга оширмоқда.

Консуллик муассасалари фаолияти оид халқаро ҳуқуқий ҳужжатлар ҳақида тўхталадиган бўлсак, 1963 йилнинг 24 апрель куни Австрия пойтахти Вена шаҳрида БМТ ташаббуси билан "Консуллик муносабатлари тўғрисида"ги Вена конвенцияси қабул қилинди. Ўзбекистон Республикаси 1992 йил 1 апрель куни ушбу конвенцияга қўшилди ҳамда 1994 йил 6 май куни Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ушбу конвенцияни ратификация қилди.

Ўзбекистон Республикаси Консуллик муассасалари фаолият юритишида Ўзбекистон Республикасининг Консуллик уставининг ўрни бениҳоя муҳимдир.

Ўзбекистон Республикаси Консуллик устави 1996 йил 29 августда "Ўзбекистон Республикасининг консуллик устави тасдиқлаш тўғрисида"ги Қонунга асосан қабул қилинган.

Консуллик уставига асосан консуллик муассасаларининг вазифаларига хорижда Ўзбекистон Республикаси юридик шахслари ҳамда фуқароларининг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш, консуллик жойлашган давлатлар билан Ўзбекистон Республикасининг дўстона муносабатларини ривожланишига ҳамда улар билан иктисодий савдо илмий-техникавий ва

Фозилжон ТОЙРОВ,
Президент ҳузуридаги Давлат ва
ҳамият қурилиш академияси
тингловчиси

бошқа алоқаларининг кенгайтишига кўмаклашиш қиради.

Уставнинг 23-моддасига асосан консул Ўзбекистон Республикасининг юридик шахслари ва фуқароларини консулхона жойлашган давлатнинг қонун ҳужжатларига кўра ва халқаро тасмилларга кўра уларга берилган барча ҳуқуқлардан фойдалана олишлари учун чора-тадбирлар қўриши шарт.

Ўзбекистон Республикаси Ташқи Ишлар Вазирлиги маълумотларига кўра хориждаги консуллик муассасаларимиз томонидан фуқароларининг ҳуқуқ ва манфаатлари ҳимоясини таъминлаш бўйича 2010 йилда 400 дан ортқ оид савдосидан жабр кўрган фуқароларнинг Ўзбекистон Республикасига қайтишларига амалий ёрдам кўрсатилган.

Уставнинг 6-бобида консулнинг Ўзбекистон Республикаси тергов органлари ва судларининг топшириқларини бажаришга, шунингдек, ҳибсага олинган, ушлаб турилган ёки бошқача тарзда озодликдан маҳрум этилган Ўзбекистон Республикаси фуқароларига тааллуқли вазифалари ёритилган.

Мазкур вазифаларга кўра консул ўз консуллик округи доирасида маҳаллий ҳокимият вакиллари олдида Ўзбекистон фуқаролари вакили ҳисобланади ва уларнинг ҳуқуқ ҳамда манфаатларини ҳимоя қилади. Юқорида кўрсатиб ўтилганидек, консуллик лавозимидаги шахслар ваколатли давлат фуқаролари қамоққа олинганидаёқ ёки бошқа бир муносабат билан қўлга олинганда ёхуд қамоқ жазосини тугаллаганида зудлик билан улардан хабар олиш ҳуқуқига эга. Ундан ташқари, у маҳаллий ҳокимият органларига бедарак йўқолган фуқароларни қидиришда ёрдам сўраб мурожаат қилишга ҳақли.

Консуллик лавозимидаги шахслар терговдаги ёки жазо муддатини ўтатган Ўзбекистон Республикаси фуқаролари билан суҳбатлашади. Уларнинг аризаларига кўра, агар бу консуллик жойлашган давлат қонунларида тегиш қилинган фуқароларни қидиришда ёрдам сўраб мурожаат қилишлари мумкин.

Ҳозирги кунда турли мақсадларда чет эл давлатларига чиқиб, қонун ҳужжатларини яхши билмасликлари натижада ёки бошқа гайриқонуний ҳаракатлар содир этишиб, мазкур давлатларнинг юриспруденциясига асосан жавобгарликка тортилган фуқароларимизнинг манфаатларини ҳимоя қилишда консуллик муассасаси муҳим аҳамият касб этади.

Консуллик уставининг 7-боби консулнинг фуқаролик, паспорт, виза масалаларига ҳамда фуқаролик ҳолати далолатномаларини ёзиш масалаларига доир вазифаларига бағишланган. Ушбу моддаларга асосан консул Ўзбекистон Республикаси фуқароларига паспорт бериш ҳамда уни алмаштириб бериш, Ўзбекистон Республикасига кириш, чиқиб кетиш ва транзит ўтиш учун, визалар бериш уларнинг муддатини узайтириш уларни бекор қилиш, шунингдек, берилган визаларга ўзгартиришлар киритиш, Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг фуқаролик ҳолати далолатномаларини ёзиш ҳуқуқига эга.

«Respublika Mulk-Auksioni» ДК Қорақалпоғистон Республикаси филиали очик аукцион савдосига таклиф этади!

2011 йил 27 июнь соат 11:00 дан бошлаб бошланғич баҳоси ошиб бориши тартибдаги очик аукцион савдосига куйидаги автотранспорт воситалари куйилади.

Нукус тумани давлат санитария-эпидемиология кузатиш марказига қарашли "Оқмангит" посёлкасида жойлашган 1990 йилда и/ч "РАФ-2203101", д/р 23 АВ 801, капитал таъмир талаб, бошланғич баҳоси - 820 854 сўм.

Шуманай тумани тиббиёт бирлашмасига қарашли "Шуманай" посёлкасида жойлашган 1997 йилда и/ч "Дамас", д/р 23 АС 482, капитал таъмир талаб, бошланғич баҳоси - 1 381 900 сўм.

Муйноқ тумани давлат санитария-

эпидемиология кузатиш марказига қарашли Ш.Рашидов кўчаси, 5-уйда жойлашган 1997 йилда и/ч "Дамас", д/р 23 АС 376, капитал таъмир талаб, бошланғич баҳоси - 1 381 900 сўм.

Кегейли тумани давлат санитария-эпидемиология кузатиш марказига қарашли 1988 йилда и/ч "УАЗ-31512", д/р 23 АА 761, капитал таъмир талаб, бошланғич баҳоси - 514 755 сўм.

Тахтақўлпир тумани тиббиёт бирлашмасига қарашли Дўстлик гузарига жойлашган 1991 йилда и/ч "УАЗ-3152", д/р 23 АВ 861, капитал таъмир талаб, бошланғич баҳоси-245 200 сўм.

Беруний тумани, Х.Дўстлиги кўчасида жойлашган туман тиббиёт бирлашмасига қарашли 1984 йилда и/ч

"Т-28х4" русумли трактор, д/р 48-46 ЕГ, капитал таъмир талаб, бошланғич баҳоси - 348 200 сўм.

Талабгорлардан аризаларни қабул қилиш савдо бошланишидан 3 соат олдин тўхтатилади. Ушбу кунда сотилмай қолган транспорт воситалари такрорий аукцион савдолари 12, 19, 26 июль кунлари соат 11:00 да бўлиб ўтади. Аукцион савдолари Нукус шаҳри, А.Темур кўчаси, 112А-уй, мажлислар залида бўлиб ўтади.

Талабгорлар закат пули тўғрисидаги келишувни имзологандан сўн, автотранспорт воситалари бошланғич баҳосининг 50 фоизи миқдорда "Respublika Mulk-Auksioni" ДК Қорақалпоғистон Республикаси филиали-

нинг АТИБ "Ипотека-банк"даги МФО:00621, СТИР:206761326, 20210000804537599006 ҳисоб рақамига закат пулини тўлашлари ва куйида кўрсатилган ҳужжатларни топширишлари керак: юридик шахслар давлат рўйхатидан ўтказилганлик тўғрисидаги гувоҳноманинг нусхаси, жисмоний шахслар паспорт нусхаси, закат пули тўланганлиги ҳақида тўлов ҳужжати нусхаси, ваколатли шахс қатнаша, ўрнатилган тартибда расмийлаштирилган ишончнома.

Кўшимча маълумот олиш манзили: 230100, Нукус шаҳри, А.Темур кўчаси, 112А-уй, 4-қават, 406-хона.

Телефон/факс: 8(361) 770-64-01, 515-30-40 Email: info@mulk.uz

«Республика Кўчмас мулк биржаси» ЁАЖ Қашқадарё вилоят филиали бошланғич баҳоси босқичма-босқич ошиб бориши тартибда ўтказиладиган очик аукцион савдосига таклиф этади!

Аукцион савдосига Қашқадарё вилояти Деҳқонobod туман ҳокимининг 2011 йил 30 апрелдаги Х-254/4-сонли қарори ва Қашқадарё вилоят Давлат мулки бошқармасининг 2011 йил 17 майдаги ХБ-388/05-сонли буйруғига асосан, Деҳқонobod туман Оқработ ширкат ҳўжалигининг Қарашина участкасида мерос қилиб қолдириш шарти билан якка тартибда уй-жой қуриш ва ёрдамчи ҳўжалик юришти учун ҳар бири 600 кв.м.дан иборат 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22,23,24,25,26,27,28,29,30,31,32,33,34,35,36,37,38,39,40,41,42,43,44,45,46,47,48,49,50,51,52,53,54,55,56,57,58,59,60,61,62,63,64,65,66,67,68,69,70,71,72,73,74,75,76,77,78,79,80,81,82,83,84,85,86,87,88,89,90,91,92,93,94,95,96,97,98,99,100,101,102,103,

104,105,106,107,108,109,110,111,112,113,114,115,116,117,118,119,120,121 ва 122-сонли ер майдонлари кўйилмоқда. Ҳар бирининг бошланғич баҳоси — 200 000 сўмдан.

Аукцион савдосига 2011 йил 22 июнь кун соат 11:00 да, Деҳқонobod туман Қарашина аҳоли пунктида жойлашган "Агро бизнес ва транспорт" коллежининг мажлислар залида ўтказилади.

Аукцион савдосига қатнашиш учун аризалар, эълон чиққан кундан бошлаб ҳар кун соат 9:00 дан 18:00 гача Деҳқонobod туман Оқработ ширкат ҳўжалиги Нодира МФЙ биносига қабул қилинади. Аукцион савдоларига иштирок этиш учун талабгорлардан аризалар қабул қилиш аукцион савдоси ўтказили-

шидан 3 (уч) кун олдин тўхтатилади.

Юқоридаги ер майдонлари бўйича "Новости Қашқадары" газетасининг 2011 йил 21 майдаги 21 (12847)-сонда эълони чоп этилган.

Мазкур савдоларда қатнашиш учун талабгорлар савдо ташкилотчиси билан тузиладиган закат келишувига асосан мулк бошланғич баҳосининг 30 фоизидан кам бўлмаган миқдорда закат пулини савдо ташкилотчиси РКМБ Қашқадарё вилоят филиалининг АТИБ "Ипотека-банк" Қашқадарё филиалидаги куйидаги ҳисоб рақамига тўлашлари лозим: 20210000800571452126, МФО: 00190, СТИР: 200933850. Манзил: Қарши шаҳри, М.Абдуллаева кўчаси 20-уй. Тел: (8 375) 225-44-58. www.rkmb.uz. Лицензия: DB 001 № 000004.

«Республика Кўчмас мулк биржаси» ЁАЖ Самарқанд вилоят филиали бошланғич баҳоси ошиб бориши тартибда ўтказиладиган очик аукцион савдоларига таклиф этади!

Аукцион савдосига Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2009 йил 31 декабрдаги 343-сонли қарори бўйича куйидаги техник носоз ҳолатдаги автотранспорт воситалари куйилмоқда:

1. Самарқанд вилоят ҳокимлиги Автоҳўжалиги томонидан Самарқанд шаҳри, Кўксарой майдони, 2-уйда сақланаётган, 1995 йил ишлаб чиқарилган, д/б 14 SV 024 бўлган "ДЗУ РЕЙСЕР" русумли автотранспорт воситаси. Бошланғич баҳоси - 2 370 000 сўм.

2. Самарқанд вилоят Соғлиқни сақлаш бошқармасига қарашли "Таъминот" баъзаси томонидан, Самарқанд шаҳри, Б.Мирзо кўчаси, 13-уйда сақланаётган, 1987 йил ишлаб чиқарилган, д/б 14 АЕ 260 бўлган "УАЗ 396201" русумли автотранспорт воситаси. Бошланғич баҳоси - 359 000 сўм.

Аукцион савдоси 2011 йил 21 июнь кун соат 11:00 да бўлиб ўтади.

Талабгорлар диққатига! Юқоридаги автотранспорт воситалари 2011 йил 21 июндаги аукцион савдосида сотилмай

қолган автотранспорт воситаларининг такрорий аукцион савдолари 2011 йил 8 ва 26 июль кунлари сотилгунга қадар бўлиб ўтишини олдиндан маълум қиламиз.

Аукцион савдоларида иштирок этиш учун талабгорлардан аризаларни қабул қилиш аукцион савдосига бир соат қолганда тўхтатилади.

Аукцион савдоларида қатнашиш учун талабгорлар савдо ташкилотчиси билан тузиладиган закат келишувига асосан мулк бошланғич баҳосининг

15 фоизи (д/б 14 АЕ 260 бўлган "УАЗ 396201" русумли автомашина учун 35 фоизидан кам бўлмаган миқдорда закат пулини тўлашлари шарт: х/р: 20210000300571452123, МФО: 00282, ИНН: 200933850. Манзил: Самарқанд шаҳри, Бўстонсарой кўчаси, 85А-уй. Тел: (8366) 233-80-56, www.rkmb.uz. Лицензия: DB 001 №000004.

«Республика Кўчмас мулк биржаси» ЁАЖ Сурхондарё вилоят филиали бошланғич баҳоси босқичма-босқич ошиб бориши тартибда ўтказиладиган очик аукцион савдосига таклиф этади!

Аукцион савдосига ДМК Сурхондарё вилоят ҳудудий бошқармасининг 19.05.2011 йилдаги 24/од-сонли буйруғига асосан мерос қолдириш шарти билан умрбод эгалик қилиш учун куйидаги ер майдонлари куйилмоқда:

1. Ангор туман "Таллимарон" қишлоқ фуқаролар йиғини "Гилямбоб" маҳалласи ҳудудидан туман ҳокимлиги захирасига олинган қишлоқ ҳўжалигида фойдаланилмайдиган ер майдонлари ҳисобидан уй-жой қуриш ва ёрдамчи ҳўжаликлар юришти учун ажратилган ер майдонининг сатҳи 1000 кв.метр (0,04-0,06) дан иборат 1 дона ер майдони. Бошланғич баҳоси - 60 000 сўм.

2. Бойсун туман "Газа" маҳалласи ҳудудидан туман ҳокимлиги захирасига олинган қишлоқ ҳўжалигида фойдаланилмайдиган ер майдонлари ҳисобидан уй-жой қуриш ва ёрдамчи ҳўжаликлар юришти учун ажратилган ер майдонининг сатҳи 600 кв.метрдан иборат 1,2,3,4 ва 5-сонли жами 5 дона ер майдонлари. Ҳар бир ер майдонининг бошлан-

ғич баҳоси - 202 488 сўм.

Аукцион савдоси 2011 йил 20 июнь кун соат 11:00 дан бошлаб ўтказилади.

Мазкур ер майдонлари бўйича аукцион савдосида иштирок этиш учун талабгорлардан аризаларни қабул қилиш аукцион савдоси бошланишига 3 (уч) кун қолганда тўхтатилади.

Аукцион савдоларида қатнашиш учун талабгорлар савдо ташкилотчиси билан тузиладиган закат келишувига асосан ер майдони бошланғич баҳосининг 15 фоизидан кам бўлмаган миқдорда закат пулини РКМБ Сурхондарё филиалининг МФО: 00336, СТИР: 200933850, АТБ "Савдогар-банки" Музработ филиалининг Термиз шаҳар мини банкидаги 20210000600571452115 ҳисоб рақамига тўлашлари шарт. Манзил: Сурхондарё вилояти, Термиз шаҳар, Ф.Хўжаев кўчаси, "Тадбиркорлар маркази" биноси.

Телефон: (8-376) 227-57-94. www.rkmb.uz. Лицензия DB 001 000004.

«HUQUQ»

газетаси таҳририяти тажрибали журналистларни Андижон, Бухоро, Жиззах, Навоий, Сирдарё ва Сурхондарё вилоятлари бўйича муҳбирлик лавозимига ишга таклиф қилади.

Талабгорлар куйидаги маълумотлар кўрсатилган резюмеларини huquq.uz@gmail.com электрон манзилига юборишлари мумкин.

1. Ф.И.Ш.;
2. Манзили;
3. Фотосурати;
4. Маълумоти (ўқув муассаса номи);
5. Иш стаж (фаолият даври, ташкилот номи);
6. Охирги чоп этилган материаллари (қачон ва қайси нашрда);
7. Компьютерни билиш даражаси;
8. Телефон рақами;
9. Қизиқишлари.

Резюмелари МХС келмаганларга жавоб қайтарилмайди.

Фидойилик

Сан'ат КАЛАНДАРОВ,
Хоразм вилоят прокурорининг
катта ёрдамчиси

Ҳар бир касб, ҳунар соҳибидан ўзига хос масъулият, билим талаб қилинади. Аммо ҳуқуқни муҳофаза қилиш илоралари ходимлари зиммасига юкланадиган масъулият ўзгача. Бунда билим ёки касбга садоқат камлик қилади. Ҳуқуқни муҳофаза қилиш илораси ходими, аввало, ватанпарвар бўлиши тақозо этилади. Қолаверса, фидойилик, жасорат ва мардлик туйғуларини қалбига жо қилмаган, эътиқоди мустақкам бўлмаган киши бу тизимда узоқ фаолият юрита олмайди. Шу маънода Хоразм вилоят прокуратураси ички ишлар вазирлиги органларида қонунлар ижроси устида нazorат бўлими бошлиғи Шоназар Сатторов юқорида қайд қилинган фазилатларнинг барчасини ўзига мусоммас қила олган инсон сифатида ҳурматга, эътиромга сазоворлар.

Шоназар Сатторов 1951 йил 18 майда Хонқа туманида таваллуд топган. Урта мактабни муваффақиятли тамомлаган йилги ўзини меҳнат кучоғига олди. Қишлоқ ҳўжалигида, ўқув комбинатида, ўрта мактабда, қурилиш корхонасида фаолият кўрсатиб, ўзини тоблади, ҳаётнинг паст-баландини ўрганди. Шу билан бирга, эзгу мақсаддан асло чекинмади. У болалигидан етук ҳуқуқшунос бўлишни, инсонларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилишни орзу қиларди. Шу истак, шу мақсад уни Тошкент Давлат университетининг ҳуқуқшунослик факультетига қорлади. Университетни муваффақиятли тамомлаган ёш мутахассис прокуратура идораларидаги фаолиятини Богот туман прокуратураси иш ўрганувчи терговчилигидан бошлади. Кейинчалик эса Урганч шаҳар прокуратураси терговчиси, катта терговчиси, вилоят прокуратураси катта терговчиси, тергов бўлими прокурори, Хива туманлараро прокурори ёрдамчиси, Янгибозор туман прокурори сифатида самарали фаолият кўрсатди.

1994 йилдан буён эса Хоразм вилоят прокуратурасида турли лавозимларда хизмат қилиб келмоқда. Шоназар аканинг асосий фаолияти тергов билан боғлиқ бўлиб келган. Маълумки, терговчилик ўзига хос масъулият, кунт талаб қилади.

— Терговчи майда деталларга таҳлил қила олиши, терговдаги фуқаронинг ҳар бир сўзини, ўша сўзни инфодалаётган пайтдаги ҳолати, овози, ҳамма-ҳаммасини эътиборга олиши лозим, — дейди Шоназар аканинг ўзи. — Жиноятларнинг ўз вақтида, тўла фош этилишида бунинг аҳамияти катта.

Прокуратура идораларидаги ўттиз йиллик фаолияти давомида Шоназар Сатторов ўзининг эътиқодли инсон, яхши дўст, етук ҳуқуқшунос эканлигини исботлай билди. Шу билан бирга, ўз билим ва тажрибаларини ёш прокурорларга ўргатиб келмоқда. Ушбу меҳнатлари эвазига Ш.Сатторов Республика Бош прокурори буйруғи билан "Ўзбекистон Республикаси прокуратурасининг Фахрий ходими" нишони билан тақдирланди. Тақдирлаш тadbрида вилоят прокурори Бахтиёр Шомирзаев ушбу улкан муқофотни Ш.Сатторовга топширар экан, унинг узоқ йиллик меҳнат фаолиятига тўхталиб, у босиб ўтган йўл соҳада хизмат қилаётган ёшларга ибрат мактаби бўлиб хизмат қилаётганини таъкидлади. Тақдирдан кейин Шоназар ака билан суҳбатлашар эканмиз, ўзининг камтарона хизматларига берилган улкан эътибор учун Республика Бош прокуратураси раҳбариятига ўз миннатдорчилигини билдирди.

Ҳамкасбимизни қўтлуг 60 ёши билан муборакбод қилиб, у кишига узоқ умр, сиҳат-саломатлик тилаймиз.

Ўтганларнинг охирати обод бўлсин!

Тошкент шаҳар прокуратураси жамоаси бўлим катта прокурори Бабаён Ирина Рафиковнага падари бузурқвори
Рафик СЕТРАКОВИЧнинг
бевақт вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик изҳор этади

Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Ўзбекистон Республикаси давлат мустақиллигини йилгирма йиллигини нишонлашга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш тўғрисида"ги Қарори асосида тасдиқланган "Буёқ ва муқаллассан, мустақил Ватан!" деган гоани ўзига мўжассам этган ташкилий-амалий, маданий-маърифий тadbирлар ҳамма тарғибот-ташвиқот ишлари дастурига мувофиқ, жорий йил 25 апрелдан 25 майгача республикамизда "Инсон ҳуқуқлари — энг олий қадрият" мавзuida ҳуқуқий саводхонлик ойлиги бўлиб ўтди.

Ҳуқуқий саводхонлик ойлиги

Шу муносабат билан Инсон ҳуқуқлари бўйича Ўзбекистон Республикаси Миллий маркази томонидан ҳуқуқий саводхонлик ойлиги доирасида Тошкент солиқ коллежи ўқувчилари ва ўқитувчи-педагоглари учун "Инсон ҳуқуқлари — энг олий қадрият" мавзусида учрашув-тренинг ўтказилди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислоом Каримов 2010 йил 12 ноябрь куни Олий Мажлис палаталарининг қўша мажлисида сўзлаган нутқида таъкидлаганидек, "Жамиятнинг демократия йўлидан қадим ривожланиши ва бу борада амалга оширилаётган ислохотларнинг муваффақияти кўп жиҳатдан одамларнинг ҳуқуқий онги ва ҳуқуқий маданият даражасига боғлиқдир. Юксак ҳуқуқий маданият — демократик жамият пойдевори ва ҳуқуқий тизимнинг етуклик кўрсаткичидир".

Мамлакатимиз аҳолисининг 64 фоизини 30 ёшгача бўлган ёшлар, шундан 40 фоизидан ортигини эса 18 ёшгача бўлган

болалар ташкил этишини инобатга олсак, ҳуқуқий маданият даражасини юксалтириш бўйича амалга оширилаётган тadbирларнинг айнан ёшлар ва болалар орасида ўтказилиши неғомлик муҳим экани яққол намойён бўлади.

Ўзбекистон ўз давлат мустақиллигини қўлга киритган илк кунларданок ёшларнинг ҳар томонлама етук шахслар бўлиб улғайишига ва тарбия топишига мамлакат раҳбарияти томонидан алоҳида ғамхўрлик қилиб келинмоқда.

Ёшлар, шу жумладан, болаларнинг, ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлаш, уларга янада кенроқ имконият яратиш бўйича тарихий аҳамиятга молик ишлар амалга оширилди. Хусусан, Ўзбекистон Республикаси БМТнинг Бола ҳуқуқлари конвенцияси ва унинг иккита Иштиёрий баённомаси (Факультатив протокол)га қўшилди, "Бола ҳуқуқларининг кафолатлари тўғрисида"ги ва "Вояга етмаганлар ўртасида нazorатсизлик ва ҳуқуқбузарлик-

нинг профилактикаси тўғрисида"ги қонунлар қабул қилинди. Мамлакатда таълимни тубдан ислоҳ этишга, уни бозор иқтисодиёти талабларига мослаштиришга ва узлуксизлигини таъминлашга қаратилган "Қадрлар тайёрлаш миллий дастури" ҳаётда ўз исботини топмоқда. Жойларда замон талабларига жавоб берадиган замонавий академик лицей ва касб-ҳунар коллежлари қурилиб, фойдаланишга топширилмоқда.

Tadbir доирасида ўқувчиларга инсон ҳуқуқлари, шу жумладан, бола ҳуқуқларини рағбатлантириш ва муҳофаза этиш бўйича давлат ва нодавлат ташкилотлари, соҳага оид халқаро ҳуқуқий ҳужжатлар ва миллий қонунчилик намуналари ҳақида батафсил маълумот берилди.

Учрашув-тренинг давомида фаол иштирок этган ўқувчилар Инсон ҳуқуқлари бўйича Ўзбекистон Республикаси Миллий маркази томонидан нашр этилган инсон ҳуқуқлари оид турли адабиётлар билан тақдирландилар.
Ўз муҳбиримиз

«Бунёдкор» тўхтади, «Насаф» эса...

Мақсудали ҚАМБАРОВ,
"Huquq"

24 май оқшомида халқаро мусобақаларда мамлакатимиз шаънини ҳимоя қилаётган икки жамоамиз нимчорак финал баҳсларини ўтказишди. Осиё чемпионлар лигасидаги юришини давом эттираётган Тошкентнинг "Бунёдкор" жамоаси нимчорак финалнинг меҳмонида "Сепакхонга"га қарши ўтказган бўлса, ОФКда иштирок этаётган Қаршиннинг "Насаф" жамоаси ўз уйида "Ал-Файсалй"ни қабул қилди. Аввало, мавкем жиҳатдан юқори ҳисобланмиш чемпионлар лигасидаги жамоамизнинг ўзини ҳақида тўхталсак.

Мана шундай мусобақаларда бир-бирига рақиб бўлган жамоаларнинг аввалги тўқнашувлари ҳақидаги статистикага мурожаат қилиш урғфа айланган. Уйин аввалида статистика бизниқилар томонда бўлди. Яъни, шу кунгача "қалдирғочлар" ОЧЛ доирасида "Сепакхон" билан 4 марта учрашиб, бирор марта ҳам мағлубиятга учрамаган эди. Аммо бу сафар вазиат буткул бошқача эди. Дастлабки дақиқаларда ҳар икки жамоанинг бир-бирига муносиб рақиб эканлиги сезилиб турди. Бироқ бу ҳолатнинг вақтинчалик эканлигини мезбонлар ажойиб гол билан исботлаб беришди. "Сепакхон"нинг бразилиялик легионери Фабио Жуануор олис масофадан (чамаси 35 метр ёки ундан ортиқроқ) жуда қучли зарба билан Игнатий Нестеров ҳимоя қилаётган дарвозани ишғол қилди. Вақиларимиз биринчи голдан сўнг хали ўзларини ўнглаб улгурмай, майдон эгалари яна бир бор Нестеровни дарвозадан тўп олиб чиқишга мажбур қилишди. Уйиннинг 35-дақиқасида Азиз Ҳайдаров рақиб билан тўп учун курашда хатога йўл қўйиши натижасида мезбонларнинг яна бир легионери Иброҳим Туре ҳисобни 2:0 га етказди.

Иккинчи бўлим вақиларимиз учун омадли бошлангандай таассурот уйғотди. 51-дақиқада "қалдирғочлар" ташкил қилаётган жонли девор орасига суқилмоқчи бўлиб, Анвар Солиев билан бироз келиша олмай қолган Иброҳим Туре рақибга очкичасига зарба берди. Вазиати кузатиб турган япониялик ҳақам Тома Маасаки унга дарҳол қизил карточка кўрсатди. Сон жиҳатдан рақибларидан устуликка эга бўлган "Бунёдкор"

футболчилари тез орада ҳисобни қисқартиришди. Уйиннинг 57-дақиқасида Жоржевич боши билан рақиб дарвозасини ишғол қилди. Мана шу гол "қалдирғочлар"ни руҳлантириши ва ғалабага етаклаши керак эди. Бироқ мезбонлар бир киши кам бўлиб, мехмонлар дарвозасини ишғол эта олишларини амалда исботлашди. Жоржевичнинг кўполлиги натижасида 69-дақиқада Нестеров дарвозасига 11 метрлик жарима тўпи белгиланди ва Ҳоди Оқийил зарбада адашмади. Шундай қилиб, "Бунёдкор" чемпионлар лигасидаги юришини тўхтади ва бу мусобақада бирорта жамоамиз қолмади.

Ахшиямки, "Насаф" муҳлислар ишончини оқлаб, рақибини мағлуб эта олди. Қаршиликлар ўз майдонида "Ал-Файсалй"ни қабул қилиб, қийинчилик билан бўлса-да, ғалаба қозонишди. Гурўх бахсларида сермахсулик кўрсатган "аждарлар" нимчорак финалда бироз эҳтиёткорлик билан ҳаракат қилишди. Бу учрашувда ҳам уйиннинг 28-дақиқасига келиб, ҳисоб очилди. Чап қанотдан Ботир Қораев томонидан узатилган тўпни Лутфулла Тўраев боши билан рақиб дарвозасига киритишга муваффақ бўлди.

Иккинчи бўлимида Демьяненко шогирдлари тўлик ташаббусни ўз қўлларига олишди. Бунинг натижаси ўлароқ 56-дақиқага келиб, ўнг қанотдан уюштирилган ҳужум яна гол билан аяқунланди. Артур Герворкянинг ҳаводан узатиб берган тўпини Илҳом Шомуродов дарвозабон ва ҳимоячи орасидан чиқиб келиб, дарвоза тўрига жойлаб қўйди. 2:0 ҳисобида мағлубиятга учраётган мехмонлар ҳужумкорликни оширишга мажбур бўлишди. Бу ҳужумлар 76-дақиқага келиб, самара берди. Анус Жиха ҳимоячиларнинг хатосидан оқилона фойдаланиб, ҳисобни қисқартирди. Уйин охиригача ана шу ҳисоб ўзгармай қолди ва "Насаф" ОФК кубогининг чорак финалига йўл олди.

Huquq

юрidik gazeta
Muassis:
O'zbekiston
Respublikasi
Bosh
prokuraturasi

Bosh muharrir:
Jahongir MAKSUMOV
Tahrir hay'ati:
Abbosxon SANGINOV, Muxtor ZOIROV,
Gulnoza RAHIMOVA, Yusupbov GOIPOV,
Svetlana ORTIQOVA,
Baxtiyor NAZAROV (Bosh muharrir o'rinbosari),
Shavkat YODGOROV (mas'ul kotib)

Tahririyat manzili:
Toshkent shahri, Yahyo G'ulomov ko'chasi, 66-uy.
Telefon: 233-98-40,
233-10-53
Faks: 233-10-53,
233-64-85
Gazeta haftaning payshanba kunlari chiqadi.
Sotuvda kelishilgan narxda

Tahririyatga kelgan qo'lyozmalar taqdir qilinmaydi va egalargacha qaytarilmaydi.
Muallif fikri tahririyat nuqtai nazaridan farqlanishi mumkin.
«HUQUQ» materiallarini ko' chib boshish faqat tahririyat ruxsati bilan amalga oshiriladi.
□ — tijorat materiali.
Reklama materiallarining mazmunini uchun tahririyat javobgar emas.

Buyurtma j-1864. 46 254 nusxada bosildi.
Gazeta tahririyat kompyuter bazasida teritil va shifalandi. «HUQUQ» original maketi.
Navbatchi muharrir: SH.YODGOROV
Musaahih: M.QAMBAROV
Navbatchi: O'.DEHQONOV
Bosmaxonida topshirish vaqti: 22.00.
Topshirildi: 20.00 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Gazeta O'zbekiston Respublikasida matbuot va axborot agentligida 2009-йil 12-oktabrda 0188-raqam bilan ro'yxatga olingan.
ISSN 2030-7413
4772030741004